

รายงานผลการดำเนินการ

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....
(ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอ ตามมาตรา ๑๓๓ (๓)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

ด้วย นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ กับคณะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๒๒ คน ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเป็นไปตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะผู้เชิญชวนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ นำส่งสำเนาร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... และเอกสารหลักฐานการร่วมเข้าชื่อที่แสดงชื่อ ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมเข้าชื่อ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อในการร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓๘,๒๔๕ คน และรายชื่อของผู้เข้าชื่อที่เป็นผู้แทนของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒๙ คน ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

๑. ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเป็นไปตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและแจ้งให้ผู้เสนอกับคณะผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบผลการวินิจฉัยหลักการของร่างพระราชบัญญัติแล้ว

๒. ผู้เสนอกับคณะผู้เชิญชวน ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ นำส่งสำเนาร่างพระราชบัญญัติและเอกสารหลักฐานการร่วมเข้าชื่อที่แสดงชื่อ ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมเข้าชื่อ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อในการร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓๘,๒๔๕ คน และรายชื่อผู้แทนของผู้เข้าชื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ จำนวน ๒๙ คน

๓. ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนอื่นที่ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... เบื้องต้น ผลปรากฏว่ามีเอกสารหลักฐานการร่วมเข้าชื่อที่แสดงชื่อ ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมเข้าชื่อ และข้อความที่แสดงให้เห็นว่าตนสมัครใจเข้าร่วมในการเสนอร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งลงลายมือชื่อในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน ๓๖,๗๒๓ คน และมีรายชื่อของผู้เข้าชื่อที่เป็นผู้แทนของผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒๙ คน ตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔

๔. กลุ่มงานเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานประชุม ได้ดำเนินการป้อนข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนอื่นที่ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติลงในระบบประมวลผลตรวจสอบรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินิตินโรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... ปรากฏว่ามีผู้มีรายชื่อที่มีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนในการร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๕ ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๖,๗๒๓ คน จึงถือว่าการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔

๕. ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ไม่เข้าลักษณะเกี่ยวกับการเงินตามมาตรา ๑๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัตินี้ทั้งนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีลักษณะทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติต่อไปนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัตินิตินโรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. .... เสนอโดย นายชัยวัช ตุลาธน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ

๒. ร่างพระราชบัญญัติสร้างเสริมสังคมสันติสุข พ.ศ. .... เสนอโดย นายปรีดา บุญเพลิง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ

๓. ร่างพระราชบัญญัติสร้างเสริมสังคมสันติสุข พ.ศ. .... เสนอโดย นายวิชัย สุตสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ทั้ง ๓ ฉบับ ไม่เข้าลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๔

๖. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชนเรียบร้อยแล้ว และเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเสนอรัฐสภาพร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อประกอบการพิจารณา

ฉะนั้น จึงถือว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๓๖,๗๒๓ คน ได้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินิตินโรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... ถูกต้องตามมาตรา ๑๓๓ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔ แล้ว

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 เลขที่รับ ๕๗๑๖/๒๕๖๗
 วันที่ ๒๕ ส.ค. ๖๗
 เวลา ๑๐.๑๗ น.

หนังสือยื่นคำร้องภายหลังชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อ
 เสนอร่างพระราชบัญญัติได้จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน แล้ว

(เขียนที่) ๓๓/๓ อ.วาทพราว ทรงจันทรม
 (ทางโทรจกร กทพ. 10900

(วัน / เดือน / ปี) 15 มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอยื่นคำร้องขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 เห็นชอบให้เชิญชวนพร้อมเอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและรายชื่อของผู้แทน
 ของผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๖๘๑ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
 และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

๒. เอกสารการลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๓๕,๒๔๕ ชุด

๓. บัญชีรายชื่อของผู้แทนของผู้ซึ่งเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....
 จำนวน ๖๐ คน

ตามที่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน
 พ.ศ. .... มีหลักการเป็นไปตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ของรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทยและให้ผู้เชิญชวนดำเนินการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ
 ดังกล่าวได้แล้วนั้น

บัดนี้ คณะผู้เชิญชวนได้ดำเนินการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ
 ดังกล่าวได้จำนวน ๓๕,๒๔๕ คนแล้ว จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติพร้อมบันทึกประกอบ เอกสาร
 การลงลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และบัญชีรายชื่อของผู้แทนของผู้ซึ่งเสนอร่างพระราชบัญญัติ ต่อ
 ประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

กลุ่มงานระเบียบวาระ
 รับที่ ๕๑๙ / ๒๕๖๗
 วันที่ ๑๕ / ๓๓ / ๖๗ เวลา ๐๙.๓๕ น.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(พ.น.พ. คุณหญิง พงษ์)

ผู้เชิญชวนเสนอกฎหมาย

โทร. ๐๖๕๙๖๕๙๘๙๓

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการพิมพ์
 รับที่ ๕๑๙ / ๒๕๖๗
 วันที่ ๑๕ ส.ค. ๖๗ เวลา ๑๐.๓๖
 ฝั่งกลุ่มงาน ฝั่งชื่อ ส่วนนิติฯ

กลุ่มงานเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
 รับที่ ๓๘ / ๒๕๖๗
 วันที่ ๒๕ ส.ค. ๖๗ เวลา ๑๐.๓๕ น.

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมประชาชนในคดีการเมือง

เหตุผล

โดยที่ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน หากนับจากความขัดแย้งหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มาจากการร่างและลงประชามติของประชาชนเริ่มตั้งแต่การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจนนำไปสู่การรัฐประหาร ๒๕๕๙ การชุมนุมของกลุ่มแนวประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการปี ๒๕๕๓ มีผู้ถูกดำเนินคดีกว่า ๑,๗๖๓ ราย การชุมนุมของกลุ่มกปปส.จนนำไปสู่การรัฐประหาร ๒๕๕๗ การดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหารปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ กว่า ๒,๔๐๘ ราย การชุมนุมของประชาชนและคณะราษฎร ๒๕๖๓ กว่า ๑,๙๓๘ ราย รวมถึงการชุมนุมครั้งย่อย ๆ ของประชาชนอีกจำนวนมาก ซึ่งในทุกครั้งที่เกิดความขัดแย้ง เกิดการรัฐประหารสร้างความเสียหายต่อระบบนิติรัฐและประชาธิปไตย สิ่งตามมาคือคดีทางการเมืองของประชาชนที่ออกมาแสดงออกในทางการเมือง ในขณะที่ตลอดระยะเวลาเกือบยี่สิบปี เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ถือครองอำนาจรัฐกลับได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบและการนิรโทษกรรมมาโดยตลอด

การชุมนุมเยาวชนปลดแอกในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ นับเป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองระลอกล่าสุด ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ภายในระยะเวลาสามปี มีประชาชนที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองกว่า ๑,๙๓๘ ราย ด้วยข้อหาที่แตกต่างกัน ฐานความผิดที่มีประชาชนถูกดำเนินคดีมากที่สุด คือฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในโอกาสที่ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากประชาชน การปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองจะนำไปสู่โอกาสในการแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน คืนความยุติธรรมให้ประชาชน

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมประชาชน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

ไป

มาตรา ๓ ภายใต้มาตรา ๕ ให้บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง แต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง โดยการกล่าวด้วยวาจาหรือโฆษณาด้วยวิธีการใด เพื่อเรียกร้องหรือให้มีการต่อต้านรัฐ การป้องกันตน การต่อสู้ขัดขืนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการชุมนุม การประท้วง หรือการแสดงออกด้วยวิธีการใด ๆ อันอาจเป็นการกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ชื่อเสียง หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเหตุการณ์สืบเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่เป็นความผิดต่อไปและให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

การพิจารณาว่าการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการ
แสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองแต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือ
เกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง ให้เป็นอำนาจ “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน”

คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน มีอำนาจในการพิจารณาการกระทำเป็นรายบุคคล หรือ
รายคดี หรือตามเหตุการณ์ โดยสามารถหยิบยกข้อมูลขึ้นมาพิจารณา ร้องขอหรือเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง และเปิดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องส่งข้อมูลให้คณะกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนพิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคล คดี และเหตุการณ์ใด เข้า
ข่ายการกระทำตามมาตรา ๓ ให้ออกเป็นคำวินิจฉัยคณะกรรมการกรณีของบุคคลและคดี และออกเป็นประกาศ
คณะกรรมการกรณีเหตุการณ์เป็นคราว ๆ ไป

ก่อนออกคำวินิจฉัยคณะกรรมการต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องโต้แย้งและแสดงเหตุผล
อย่างเพียงพอก่อนมีคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยและประกาศตามมาตรา ๓ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาทางปกครอง

มาตรา ๔ การกระทำของบรรดาเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการ
สลายการชุมนุม และไม่ว่าจะกระทำในขั้นตอนใด ๆ หากการกระทำนั้นกระทำการเกินกว่าเหตุ หรือเป็นความผิด
ตามมาตรา ๑๑๓ ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้รับนิรโทษกรรมตามบทบัญญัติมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้คดีเหล่านี้ซึ่งเกิดเหตุตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มี
ผลใช้บังคับ ไม่เป็นความผิดต่อไปและให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความรับผิดโดย
สิ้นเชิง

(๑) คดีความผิดตามประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติ

(๒) คดีพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่
๓๗/๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบฉบับที่ ๓๘/๕๗

(๓) คดีตามฐานความผิดในมาตรา ๑๑๒ ประมวลกฎหมายอาญา

(๔) คดีตามฐานความผิดในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

(๕) คดีตามฐานความผิดในพระราชบัญญัติออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๙

(๖) คดีตามฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับ (๑)-(๕)

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน” ประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธาน ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกกันเองจำนวนสิบคนตามสัดส่วนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร และตัวแทนประชาชนผู้ถูกดำเนินคดีจากการรัฐประหาร ๒๕๔๙ จากการชุมนุมช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ จากช่วงการรัฐประหาร ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ และจากการชุมนุมช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖ ช่วงเหตุการณ์ละหนึ่งคน และ องค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงและอำนวยความสะดวกสองคน เป็นกรรมการ

ให้ตัวแทนประชาชนมาจากผู้ถูกดำเนินคดีในห้วงเวลาดังกล่าวและองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงและอำนวยความสะดวก มาจากวิธีการเลือกกันเอง ตามระเบียบที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด ภายใน ๖๐ วันนับแต่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ

ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗ คณะกรรมการต้องปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ และมีความโปร่งใส โดยการเปิดเผยรายงานการประชุมต่อสาธารณะ

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาการกระทำใด ๆ ของบุคคล คดี หรือเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองแต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อออกคำวินิจฉัยและประกาศกำหนดให้เป็นการกระทำซึ่งสมควรได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

(๒) จัดทำรายงานเพื่อเสนอมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและการป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) กำกับดูแลและประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดำเนินการลบบประวัติอาชญากรรมตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

- (๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
- (๕) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อศึกษาหรือปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มิถุหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในสองปี กรณีมีเหตุจำเป็นให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินหนึ่งปี

หากพ้นระยะเวลาการทำหน้าที่ของคณะกรรมการให้ศาลยุติธรรมเป็นคนพิจารณาคดีตามมาตรา ๓

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่คณะกรรมการมิได้นำการกระทำใดของบุคคลซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองแต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมืองมาพิจารณาตามมาตรา ๘ (๑) บุคคลผู้กระทำการนั้นหรือสามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลผู้กระทำการนั้น อาจยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาการกระทำนั้นด้วยได้

มาตรา ๑๑ เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ถ้าผู้กระทำการตามมาตรา ๓ และมาตรา ๕ ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาลหรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการสอบสวนหรือการฟ้องร้อง หากถูกฟ้องต่อศาลแล้วให้พนักงานอัยการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องระงับการฟ้องหรือให้ถอนฟ้อง ถ้าผู้นั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีไม่ว่าจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นเอง ให้ศาลพิพากษายกฟ้องหรือมีคำสั่งจำหน่ายคดี ในกรณีที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ถ้าผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลงและปล่อยตัวผู้นั้น

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลบบประวัติอาชญากรรมผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรา ๓ และมาตรา ๕ โดยไม่ต้องมีการร้องขอจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้คณะกรรมการมีอำนาจในการกำกับดูแลและประสานให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการดังกล่าว

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

มาตรา ๑๒ การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตดสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ใช่
องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของบุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับ
ผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย

มาตรา ๑๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน
บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....

คณะผู้ริเริ่มได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... และจัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นของการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและยาวนานส่งผลกระทบต่อประชาชนซึ่งถูกดำเนินคดีทางการเมืองจำนวนมาก ตั้งแต่การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจนนำไปสู่การรัฐประหาร ๒๕๕๙ การชุมนุมของกลุ่มแนวประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการปี ๒๕๕๓ มีผู้ถูกดำเนินคดีกว่า ๑,๗๖๓ ราย การชุมนุมของกลุ่มกปปส.จนนำไปสู่การรัฐประหาร ๒๕๕๗ การดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหารปี ๒๕๕๗- ๒๕๕๙ กว่า ๒,๔๐๘ ราย การชุมนุมของประชาชนและคณะราษฎร ๒๕๖๓ กว่า ๑,๙๓๘ ราย

การดำเนินคดีดังกล่าวนอกจากจะเป็นเพราะเหตุความขัดแย้งทางการเมือง สร้างภาระให้ประชาชนแล้ว ยังไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ การมีผู้ต้องขังทางการเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระลอกใหม่ได้อีกในอนาคต เพื่อเป็นการคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งในโอกาสที่ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากประชาชน การปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองจะนำไปสู่โอกาสในการแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน คืนความยุติธรรมให้ประชาชน

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ นิรโทษกรรมผู้ใด

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... มาตรา ๔ นิรโทษกรรมเฉพาะประชาชน ไม่รวมเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดการสลายการชุมนุม และไม่ว่าจะกระทำในขั้นตอนใด ๆ หากการกระทำนั้นกระทำการเกินกว่าเหตุ หรือเป็นความผิดตามมาตรา ๑๑๓ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งหากเจ้าหน้าที่รัฐกระทำไม่เกินกว่าเหตุก็ย่อมได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอยู่แล้ว นอกจากนี้ในบางช่วงเหตุการณ์เจ้าหน้าที่รัฐยังได้รับการนิรโทษกรรมไปแล้วโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

๒.๒ นิรโทษกรรมประชาชนตั้งแต่เมื่อไหร่

มาตรา ๓ และมาตรา ๕ กำหนดให้นิรโทษกรรมการกระทำตั้งแต่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ถึงเวลาที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ

๒.๓ นิรโทษกรรมการกระทำใดบ้าง

๒.๓.๑ คดีที่ได้รับการนิรโทษกรรมโดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน

- (๑) คดีความผิดตามประกาศและคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
- (๒) คดีพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ และประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบฉบับที่ ๓๘/๒๕๕๗
- (๓) คดีตามฐานความผิดในมาตรา ๑๑๒ ประมวลกฎหมายอาญา
- (๔) คดีตามฐานความผิดในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘
- (๕) คดีตามฐานความผิดในพระราชบัญญัติออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๙
- (๖) คดีตามฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับ (๑)-(๕)

๒.๓.๒ คดีที่ต้องผ่านการพิจารณามูลเหตุจูงใจโดยคณะกรรมการนิรโทษกรรม

มาตรา ๓ กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองหรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง แต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง โดยการกล่าวด้วยวาจาหรือโฆษณาด้วยวิธีการใด เพื่อเรียกร้องหรือให้มีการต่อต้านรัฐ การป้องกันตน การต่อสู้ขัดขืนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการชุมนุม การประท้วง หรือการแสดงออกด้วยวิธีการใด ๆ อันอาจเป็นการกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ชื่อเสียง หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเหตุการณ์สืบเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง หรือการแสดงออกทางการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่เป็นความผิดต่อไปและให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง ไม่เป็นความผิดต่อไปและให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

๒.๔ กำหนดให้มีคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน

มาตรา ๖ “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน” ประกอบด้วย ๒๐ คน ได้แก่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธาน ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกกันเองจำนวนสิบคนตามสัดส่วนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร และตัวแทนประชาชนผู้ถูกดำเนินคดีจากการรัฐประหาร ๒๕๕๙ จากการชุมนุมช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ จากช่วงการรัฐประหาร ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ และจากการชุมนุมช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖ ช่วงเหตุการณ์ละหนึ่งคน และ องค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงและอำนวยความยุติธรรมสองคน เป็นกรรมการ

ให้ตัวแทนประชาชนมาจากผู้ถูกดำเนินคดีในห้วงเวลาดังกล่าวและองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงและอำนวยความยุติธรรม มาจากวิธีการเลือกกันเอง ตามระเบียบที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด ภายใน ๖๐ วันนับแต่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ

ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๕ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน

มาตรา ๘ กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่

(๑) พิจารณาการกระทำใด ๆ ของบุคคล คดี หรือเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองแต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อออกคำวินิจฉัยและประกาศกำหนดให้เป็นการกระทำซึ่งสมควรได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

(๒) จัดทำรายงานเพื่อเสนอมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและการป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) กำกับดูแลและประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดำเนินการลบบประวัติอาชญากรรมตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๕) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อศึกษาหรือปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

(๖) ปฏิบัติการอันใดตามที่มิกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....

(นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 36,723 คน เป็นผู้เสนอ)

โดย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย	1-1
1. ชื่อร่างกฎหมาย	1-1
2. หลักการและเหตุผล	1-1
3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย	1-1
ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-1
1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น	2-1
2. ตารางเปรียบเทียบร่างกฎหมาย	2-2
3. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย	2-2
4. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น	2-2
5. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น	2-3
6. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-5
ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	3-1
1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย	3-1
2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย	3-1
3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ	3-3
4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น	3-3
5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	3-3
6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (CORRUPTION)	3-4
7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาตอนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่	3-5
8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ	3-5
9. บทกำหนดโทษ	3-6
ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	4-1

บทสรุปผู้บริหาร

ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... เสนอโดยนางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 36,723 คน เป็นกฎหมายใหม่เพื่อนิรโทษกรรมประชาชนในคดีการเมือง ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 จนถึงวันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ เนื่องจากประเทศได้กลับมาสู่การเลือกตั้งและมีรัฐบาลที่มีที่มาจากประชาชน จึงสมควรปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองเพื่อโอกาสในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน เป็นการคืนความยุติธรรมแก่ประชาชน

ร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไปสู่ภาคประชาชน ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาและส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบ สรุปได้ดังนี้

ผู้แสดงความคิดเห็นมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยฝ่ายที่เห็นด้วยมีความคิดเห็นว่าการชุมนุมและการแสดงออกทางการเมืองนั้นเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและเป็นสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ การดำเนินคดีหลายคดีเป็นการกั่นกั้นก้างทางการเมืองกับผู้เห็นต่าง และผู้กระทำผิดนั้นไม่มีเจตนาร้าย แต่ได้กระทำไปโดยคำนึงถึงการพัฒนาของประเทศ นอกจากนี้ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการปรองดอง แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีมาอย่างยาวนาน จึงควรมีการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยมีความคิดเห็นว่าการกระทำผิดต้องรับผลในการกระทำของตนเอง หากมีการนิรโทษกรรมจะส่งผลให้ผู้กระทำผิดไม่สำนึกในการกระทำ และเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นเห็นว่าเมื่อฝ่าฝืนกฎหมายแล้วไม่ต้องรับโทษ จึงเป็นการบั่นทอนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายได้ให้ช่องทางในการชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไว้อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ที่กระทำการเกินเลยไปจากขอบเขตของกฎหมายจนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินสาธารณะจึงไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม

นอกจากนี้ หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมมีข้อสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ยังมีความไม่ชัดเจนในขอบเขตอำนาจการนิรโทษกรรมของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน อาจนำไปสู่การตีความเกินเลยจากเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ หรือตีความโดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม อีกทั้งยังขาดความชัดเจนในขั้นตอนการอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ นอกจากนี้ การกำหนดให้การกระทำของคณะกรรมการไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง จะเป็นการตัดสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากการคุ้มครองของกฎหมายโดยยังไม่มีเหตุอันเหมาะสม

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของร่างพระราชบัญญัตินี้ มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) โดยประชาชนจะได้รับผลประโยชน์คือ เป็นการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ชุมนุมและผู้แสดงออกทางการเมืองที่ได้มีเจตนาชั่วร้ายในการกระทำความผิด แต่ต้องการแสดงความคิดเห็นหรือจุดยืนทางการเมืองเพื่อการพัฒนาของชาติบ้านเมืองเท่านั้น จึงเป็นการสร้างเสริมให้สังคมมีความปรองดองและสมานฉันท์ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งจะเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ร่างกฎหมายนี้ไม่มีความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption)

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นฯ มีข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้ข้อความซ้ำเดิมจำนวนมาก โดยจากความคิดเห็นเกือบ 90,000 ความคิดเห็น มีความคิดเห็นซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกันไม่เกิน 3,500 ความคิดเห็นเท่านั้น คณะกรรมการจึงต้องขยายกรอบระยะเวลาดำเนินการเพื่อกลั่นกรองความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ซึ่งกระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีเจตนารมณ์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทุกคน จึงมีการออกแบบช่องทางการแสดงความคิดเห็นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและสะดวก ซึ่งต้องมีการปรับปรุงช่องทางการรับฟังความคิดเห็นต่อไปเพื่อให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

อนึ่ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นฯ เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้มีหลักการใกล้เคียงกับร่างกฎหมายซึ่งได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. .... (นายชัยวัช ตุลาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
2. ร่างพระราชบัญญัติสร้างเสริมสังคมสันติสุข พ.ศ. .... (นายปรีดา บุญเพลิง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
3. ร่างพระราชบัญญัติสร้างเสริมสังคมสันติสุข พ.ศ. .... (นายวิชัย สุตสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... (นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 36,723 คน เป็นผู้เสนอ) มีการกำหนดให้นิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสถานะคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยที่การพระราชทานอภัยโทษเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ การเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อาจเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 6 หรือขัดต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 ดังนั้น ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ของรัฐสภา จึงต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ และคำนึงถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย

1. ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่ แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิก

2. หลักการและเหตุผล

2.1 หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมประชาชนในคดีการเมือง

2.2 เหตุผล

โดยที่ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน หากนับจากความขัดแย้งหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มาจากการร่างและลงประชามติของประชาชนเริ่มตั้งแต่การประชุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจนนำไปสู่การรัฐประหาร 2549 การชุมนุมของกลุ่มแนวประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการปี 2553 มีผู้ถูกดำเนินคดีกว่า 1,763 ราย การชุมนุมของกลุ่ม กปปส. จนนำไปสู่การรัฐประหาร 2557 การดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหารปี 2557 - 2559 กว่า 2,408 ราย การชุมนุมของประชาชนและคณะราษฎร 2563 กว่า 1,938 ราย รวมถึงการชุมนุมครั้งย่อย ๆ ของประชาชนอีกจำนวนมาก ซึ่งในทุกครั้งที่เกิดความขัดแย้ง เกิดการรัฐประหารสร้างความเสียหายต่อระบบนิติรัฐและประชาธิปไตย สิ่งที่มาคือคดีทางการเมืองของประชาชนที่ออกมาแสดงออกในทางการเมือง ในขณะที่ตลอดระยะเวลาเกือบยี่สิบปี เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ถือครองอำนาจรัฐกลับได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบและการนิรโทษกรรม

การประชุมเยาวชนปลดแอกในเดือนกรกฎาคม 2563 นับเป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของการเคลื่อนไหวทางการเมืองระลอกล่าสุด ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ภายในระยะเวลาสามปี มีประชาชนที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองกว่า 1,938 ราย ด้วยข้อหาที่แตกต่างกัน ฐานความผิดที่มีประชาชนถูกดำเนินคดีมากที่สุด คือฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในโอกาสที่ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากประชาชน การปลดปล่อยคดีความทางการเมืองจะนำไปสู่โอกาสในการแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน คืนความยุติธรรมให้ประชาชน

3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นางสาวพูนสุข พูนสุขเจริญ กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 36,723 คน เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีหลักการให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมประชาชนในคดีการเมือง โดยที่ ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน หากนับจากความขัดแย้งภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีการชุมนุมและแสดงออกทางการเมืองจนนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้ชุมนุมและประชาชนหลายพันคน ความขัดแย้งยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านอำนาจโดยไม่สงบจากการรัฐประหาร สร้างความเสียหายต่อระบบนิติรัฐและประชาธิปไตย ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ถือครองอำนาจรัฐไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ประชาชนกลับถูกดำเนินคดีมาโดยตลอด เนื่องในโอกาสที่ ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลมีที่มาจากประชาชน สมควรปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองเพื่อโอกาสในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน เป็นการคืนความยุติธรรมแก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นิรโทษกรรมแก่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยมีคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนเป็นผู้วินิจฉัยการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง ที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม เว้นแต่คดีตามร่างมาตรา 5 ซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมโดยคณะกรรมการไม่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

1. คดีความผิดตามประกาศและคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
2. คดีพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 และฉบับที่ 38/2557
3. คดีตามฐานความผิดในมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
4. คดีตามฐานความผิดในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
5. คดีตามฐานความผิดในพระราชบัญญัติออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559
6. คดีตามฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับคดีข้างต้น

ทั้งนี้ การกระทำของบรรดาเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่เกินสมควรกว่าเหตุ หรือเป็นความผิดตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้รับนิรโทษกรรม และหากการกระทำของบุคคลที่ได้รับนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้สร้างความเสียหายแก่บุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายนั้นยังคงมีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำ

อนึ่ง โดยที่คำวินิจฉัยและประกาศของคณะกรรมการไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง การโต้แย้งคำวินิจฉัยและประกาศดังกล่าวจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลอื่นตามมาตรา 194 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2. ตารางเปรียบเทียบร่างกฎหมาย

ไม่มี

3. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

- 1.1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 1.2 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม

- 2.1 สำนักงานอัยการสูงสุด
- 2.2 สำนักงานศาลยุติธรรม
- 2.3 สำนักงานศาลปกครอง
- 2.4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2.5 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- 2.6 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- 2.7 สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
- 2.8 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 2.9 กรมราชทัณฑ์
- 2.10 กรมองค์การระหว่างประเทศ
- 2.11 สถาบันพระปกเกล้า
- 2.12 สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
- 2.13 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
- 2.14 สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.15 ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.16 ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

- ประชาชน

4. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 จนถึงปัจจุบัน โดยให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอีกต่อไป และให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มี “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน” เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม และเห็นด้วยหรือไม่กับองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ และระยะเวลาดำเนินงานของคณะกรรมการนี้
3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดตามฐานความผิดในร่างมาตรา 5 โดยที่คณะกรรมการไม่ต้องพิจารณา
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการไม่นิรโทษกรรมให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่ได้กระทำไปเกินกว่าเหตุ หรือเป็นความผิดตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้บุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรม หรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลดังกล่าว มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย
6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องมีการร้องขอจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้บุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้
8. ท่านเห็นว่า การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ปัญหาค่าความขัดแย้งทางการเมืองได้หรือไม่ เพียงใด
9. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

5. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

5.1 กรอบระยะเวลาดำเนินการสำหรับการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ จำนวน 45 วัน นับตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม ถึงวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2567 และขยายระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นออกไปอีก 15 วัน ตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน ถึงวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

ทั้งนี้ ได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 3/2567 วินิจฉัยเกี่ยวกับประเด็นร่างกฎหมายที่เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ จึงมีมติขยายระยะเวลาเป็นกรณีพิเศษ ออกไปอีก 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม ถึงวันที่ 4 สิงหาคม 2567

(1.3) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

1. สำนักงานอัยการสูงสุด
2. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
3. สำนักงานศาลยุติธรรม
4. สำนักงานศาลปกครอง
5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
6. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
7. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
8. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
9. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
10. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
11. กรมราชทัณฑ์
12. กรมองค์การระหว่างประเทศ
13. สถาบันพระปกเกล้า
14. สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
15. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
16. สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
17. ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
18. ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง

(2) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น

ไม่มี

6.สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

6.1 ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

(1) จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

มีผู้เข้าชมจำนวน 381,197 คน ร่วมแสดงความคิดเห็น 86,343 คน มีข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

เพศ ชาย จำนวน 36,436 คน หญิง จำนวน 26,116 คน

อายุ 20 หรือต่ำกว่า จำนวน 935 คน 21 - 30 จำนวน 2,717 คน 31 - 40 จำนวน 28,286 คน 41 - 50 จำนวน 27,987 คน 51 - 60 จำนวน 1,429 คน 61 ขึ้นไป จำนวน 1,335 คน

ระดับการศึกษา ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 398 คน มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 1,782 คนปริญญาตรี จำนวน 53,529 คน สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6,707 คน

อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 27,164 คน ข้าราชการบำนาญ จำนวน 553 คน
 ค่าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28,810 คน เกษตรกร จำนวน 368 คน รับจ้าง จำนวน 2,547 คน
 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 1,688 คน และอื่น ๆ จำนวน 1,349 คน

ความเกี่ยวข้องกับร่างกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 8 คน
 สำนักงานอัยการสูงสุด 1 คน สำนักงานศาลยุติธรรม 9 คน สำนักงานศาลปกครอง 2 คน สำนักงาน
 ตำรวจแห่งชาติ 9 คน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 5 คน สำนักงานสภาความมั่นคง
 แห่งชาติ 2 คน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 1 คน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 5 คน
 กรมราชทัณฑ์ 2 คน สถาบันพระปกเกล้า 4 คน สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การ
 มหาชน) 1 คน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2 คน สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 1 คน ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3 คน
 ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง 9 คน ประชาชน 1341 คน

(2) จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการและภาคเอกชนที่แสดงความคิดเห็นมีจำนวน 12 ราย ได้แก่
 สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงาน
 ศาลปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงาน
 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์
 สถาบันพระปกเกล้า และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

(3) จากการรับฟังความคิดเห็นโดยวิธีการอื่น

ไม่มี

6.2 ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th
 และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง สรุปได้ดังนี้

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการ
 ชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 จนถึงปัจจุบัน
 โดยให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอีกต่อไป และให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด
 และความรับผิดโดยสิ้นเชิง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- การชุมนุมทางการเมืองหรือการ แสดงออกทางการเมืองเป็นการแสดงความ คิดเห็นโดยใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญใน ระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิทธิมนุษยชน จึง ไม่ควรมีความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการ ชุมนุมโดยสงบ	- กฎหมายมีไว้ให้ทุกคนเคารพและไม่ ละเมิดสิทธิผู้อื่น หากมีการนิรโทษกรรมผู้กระทำ ความผิดจะไม่สำนึกในการกระทำ และกลับมาทำ ผิดซ้ำ เพราะเห็นว่ากฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ น่าเชื่อถือ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินคดีต่อผู้ชุมนุมทางการเมืองหรือแสดงออกทางการเมืองเป็นการสร้างความขัดแย้ง กลั่นแกล้งผู้ที่มีความเห็นต่างทางการเมือง อีกทั้งเป็นการบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม - ครอบคลุมความขัดแย้งการเมืองไทยเกือบ 20 ปี ทั้งการประท้วง ชุมนุม แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และการแสดงความคิดเห็นอีกหลายครั้งที่มีมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการนิรโทษกรรมโดยเท่าเทียมกันทุกฝ่าย - เป็นการดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไม่ได้สร้างความเสียหายรุนแรง แต่ได้รับโทษรุนแรงเกินกว่าสัดส่วนการกระทำความผิด หรือมีการกลั่นแกล้งดำเนินคดีโดยปราศจากมูลความผิด เนื่องจากมีแรงกดดันจากผู้มีอำนาจ - กลุ่มที่ความขัดแย้งทางการเมืองคือคนที่อยากเห็นประเทศพัฒนาไปในแบบความคิดของตน จึงไม่มีถูกหรือผิด - การต่อต้านการรัฐประหารไม่มีความผิด เพราะเป็นความชอบธรรมของประชาชนในฐานะผู้ทรงอำนาจอธิปไตย - การวิจารณ์รัฐและผู้ใช้อำนาจเป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็นกับสิ่งที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของตนเองและสังคมที่ตนอยู่ - การนิรโทษกรรมเป็นการทำกุศลมตตากรุณา - เป็นความผิดเล็กน้อยซึ่งพระผู้เป็นเจ้าของยอมให้อภัย - การนิรโทษกรรมจะเป็นก้าวแรกในการปรองดอง นำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่มีในสังคมมาอย่างยาวนาน คืนความเป็นปกติให้กับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องแก้ปัญหาคอน หากไม่ได้กระทำความผิดจริงย่อมไม่จำเป็นต้องเกรงกลัว นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังไม่มีสำนึกผิด - คนทำผิดกฎหมายก็ควรจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เพื่อดำรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ไม่ว่าจะมีความตั้งใจมาจากอะไร - ผู้กระทำความผิดย่อมต้องรับโทษ หากการชุมนุมมีการกระทำที่เกินเลย การนิรโทษกรรมจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ภายหลังจากมีผู้เห็นต่างก็จะออกมากระทำความผิดเพราะเห็นว่าจะมีการนิรโทษกรรมให้เมื่อกลุ่มที่ตนสนับสนุนมีอำนาจ - กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ ใช้บังคับกับทุกคนอย่างเท่าเทียม การแก้กฎหมายเพื่อคนกลุ่มหนึ่งเป็นการไม่ยุติธรรมกับคนส่วนใหญ่ - หากการชุมนุมเป็นการกระทำเพื่อ ยั่วยุปลุกปั่น สร้างความสับสนวุ่นวาย และนำไปสู่ความรุนแรง หรือสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของราชการหรือประชาชน ย่อมไม่เหมาะสมที่จะลบล้าง - การกระทำบางอย่างที่ออกมาเรียกร้องนั้นรุนแรงและสร้างความเสียหายกับส่วนรวม - ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ไม่ใช่คดีการเมือง แต่เป็นคดีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ - ผู้ชุมนุมมีการกระทำเกินเลยผ่านการแสดงออกโดยมีการละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง และสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินสาธารณะโดยไม่จำเป็น - มีระบบศาลสถิตยุติธรรมที่เหมาะสมแล้วเพื่อพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นราย ๆ ซึ่งน่าจะเชื่อถือว่าคณะกรรมการที่มีลักษณะเป็นการเมืองมาก ๆ เช่นนี้ - การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปอย่างเคร่งครัดและคำนึงถึงความมั่นคงของสถาบันซึ่ง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ประชาชน เพื่อให้หันมาร่วมกันพัฒนาประเทศชาติให้ดีขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อความสงบของชาติบ้านเมือง ให้กลับมาสามัคคีกัน เป็นการเริ่มต้นใหม่ - ความผิดที่เกิดขึ้นจากความเห็นต่างหลายครั้งเกิดการความไม่ตรงไปตรงมาของการตั้งข้อกล่าวหาจากคณะรัฐประหาร และผู้สืบทอดอำนาจจาก คสช. - การดำเนินคดีส่วนใหญ่เป็นการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่ยึดอำนาจปกครองโดยมิชอบเพื่อเป็นการกลั่นแกล้งขัดขวางการแสดงความคิดเห็น การแสดงออกทางการเมืองของผู้เห็นต่างจากผู้มีอำนาจ ไม่ได้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยและหลักยุติธรรม การแสดงออก แสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะแสดงซึ่งทัศนคติ ความต้องการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นส่วนน้อยหรือส่วนใหญ่อีกไม่ควรได้รับโทษทางกฎหมาย โดยเฉพาะการออกมาเรียกร้องเพื่อส่วนรวมเป็นการบรรเทาทุกข์และคืนความชอบธรรมในการใช้ชีวิตในฐานะพลเมือง เสริมสร้างชีวิตที่มีความกระตือรือร้นให้ประชาชนไม่หวาดกลัวที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง (ในฐานะ active citizen) เพื่อแสดงออกและแสดงความเห็น สร้างพื้นที่ปลอดภัยในการสื่อสารระหว่างภาครัฐและประชาชน - แม้แต่คณะรัฐประหารยังนิรโทษกรรมตนเองได้ ประชาชนจึงสมควรได้รับสิทธินี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน - คดีการเมืองหลังปี 2549 เกือบทั้งหมดนั้นกระทำโดยมิชอบ และเป็นผลพวงจากรัฐประหารทั้งสิ้น ประชาชนที่ถูกจับกุมลี้วนเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรมที่บิดเบี้ยว - ความผิดที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่มีมูล 	<p>เป็นปัจจัยหนึ่งของความมั่นคงของชาติ ซึ่งปัจจุบันมีนักการเมืองกลุ่มหนึ่งคอยบ่อนเซาะทำลาย ดังนั้นหากปล่อยให้มีการนิรโทษกรรมจะทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นไม่เข็ดหลาบ ไม่เคารพกฎหมาย โดยถือว่าการกระทำของกลุ่มของตนเท่านั้นคือความถูกต้อง หากเป็นเช่นนั้นแล้วประเทศไทยก็จะมีไม่ความเป็นนิติรัฐ ไม่มีนิติธรรม มีการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองและความขัดแย้งในลักษณะการชุมนุมทางการเมืองหลังจากการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยเฉพาะการขับเคลื่อนมวลชนแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (คนเสื้อแดง) มีลักษณะเป็นการกระทำผิดอาญาโดยไม่เกรงกลัวความผิด เช่น การบุกทำลายการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (7 เมษายน 2552) การปิดล้อมขบวนรถของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี นำไปสู่เหตุจลาจลที่ใช้ความรุนแรงและการเผาทรัพย์สินราชการและเอกชนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เป็นปรากฏการณ์ความรุนแรงโดยผู้ชุมนุมทางการเมืองที่ ไชยนต์ ไชยพร และ ศุภมิตร ปิติพัฒน์ (2557) กล่าวว่า เป็นสภาวะที่หมิ่นเหม่ต่อการเกิดสงครามกลางเมือง ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองในช่วงปัจจุบัน ระหว่างปี 2562-2567 นั้น ก็แสดงถึงลักษณะของการจลาจลและการใช้ความรุนแรงโดยผู้ชุมนุมจนเกินขอบเขตการใช้เสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง เช่น มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชื้อว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 215) ทำร้ายร่างกายผู้อื่น (มาตรา 296) ทำลายทรัพย์สินของเอกชนและ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ฐานจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาวในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองดังกล่าว จึงควรนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมทางการเมืองตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ล้วนเป็นสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นคือสิ่งที่ประชาชนพึงมี จึงไม่ควรให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด - ตั้งแต่รัฐประหารปี 49 เรื่อยมานั้น ประชาชนที่ออกมาต่อต้านหรือแสดงความคิดเห็นถูกทำร้ายและดำเนินคดีอย่างไม่เป็นธรรม ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันและรักษาอำนาจของรัฐที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ ผ่านการทำรัฐประหาร ทำให้ประชาชนหวาดกลัวต่ออำนาจรัฐในฐานะรัฐบาลแบบเอกาธิปไตย ดังนั้นเมื่อมีผู้ที่กล้าออกมาต่อต้านอำนาจดังกล่าวเพื่อปกป้องไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตย และสิทธิเสรีภาพของคนไทยทั้งประเทศถูกจับและดำเนินคดีโดยรัฐตั้งแต่ชั้นตำรวจ อัยการ และศาลอย่างไม่เป็นธรรมตามนโยบายหรือคำสั่งของรัฐ เพื่อที่จะปิดปากประชาชนและคงไว้ซึ่งอำนาจของตนอย่างเผด็จการ จึงไม่มีเหตุผลใดเลยที่บุคคลเหล่านี้ที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองในช่วงรัฐบาลเผด็จการหรือรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็ตามจะไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม อีกทั้งยังควรได้รับการเยียวยาและชดเชยความเสียหายตลอดเวลาที่ถูกจองจำในแต่ละกรณีอีกด้วย - ตามหลักการทางกฎหมายควรจะเป็นเช่นนั้นตั้งแต่แรก หากผู้ที่แสดงออกทางการเมืองด้วยความสุจริตใจยังต้องถูกจับในเรื่องที่ไม่ควรจะเป็น ประชาชนควรชุมนุมแสดงออกได้อย่างเสรี โดยมีข้อกฎหมายให้การคุ้มครองสนับสนุน 	<p>ราชการ (มาตรา 358) วางเพลิงเผาทรัพย์สิน (มาตรา 217) และการมีวัตถุประสงค์ไว้ในครอบครองและนำมาในพื้นที่การชุมนุมประท้วง ฯลฯ (ข้อมูลจาก เวทีสรุปประเด็น สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมไทย โดย องค์การนิรโทษกรรมสากลประเทศไทย และ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2565)</p> <p>จากปรากฏการณ์การชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและในต่างประเทศบ่งชี้ถึงข้อดี/ข้อเสียจากกฎหมายนิรโทษกรรม และเงื่อนไขที่เหมาะสมสำหรับการใช้กฎหมายนิรโทษกรรม โดยวุฒิสภา ตันไชย และคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างปี 2549-2552 เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ รัฐสภา ซึ่งมีข้อเสียคือไม่อาจแก้ไขความขัดแย้งในระยะยาว เพราะเป็นการทอดทิ้งผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว และการนิรโทษกรรมจะไม่ทำให้ผู้กระทำผิดหรือสังคมเกิดกระบวนการเรียนรู้จากความผิด ในขณะที่ Dziedzic & Yam (2019) ที่อธิบายถึงการนิโทษกรรมที่ใช้ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ได้ให้ความเห็นว่าการนิโทษกรรมนั้นเป็นเครื่องมือสร้างความสงบในระยะสั้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิสภา ตันไชย และคณะ (2555) อีกทั้งยังบ่งชี้ถึงเงื่อนไขการใช้นิรโทษกรรมคือระหว่างเกิดการเหตุเพื่อจูงใจผู้กระทำผิดไม่ให้ถลำลึกหรือกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้บริบทของความขัดแย้งทางการเมืองและการชุมนุมทางการเมืองในประเทศไทยได้ล่วงเลยเงื่อนไขเวลาดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งในปัจจุบันสังคมรวมถึงผู้กระทำผิดควรได้เรียนรู้จากผลของการกระทำ (สถาบันพระปกเกล้า)</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ไม่ใช่ขัดความความคิด และความเจริญของประเทศไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีสิทธิในการชุมนุมโดยพื้นฐานตามหลักการประชาธิปไตยที่เปิดรับความเห็นที่แตกต่างและรับฟังเสียงของประชาชน การลงโทษผู้ที่ออกมาชุมนุมเป็นการขัดหลักการทางประชาธิปไตย ปิดกั้นการเสนอความคิดเห็นที่หลากหลายในสังคม ลดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาประเทศไปในทิศทางใหม่ - หลาย ๆ บทลงโทษที่ผู้กระทำผิดได้รับนั้นค่อนข้างรุนแรงเกินกว่าเหตุ ทั้งยังทำให้คนไม่กล้าเคลื่อนไหวทางการเมืองเพราะไม่แน่ใจขอบเขตความผิดของกฎหมาย จึงควรให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดทั้งหมด และมีการแก้ไขข้อกฎหมายที่ไม่สมเหตุสมผล เพื่อสถานการณ์ทางการเมืองจะได้ลดความตึงเครียดลง - สังคมจะสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ต่อเมื่อได้มีพื้นที่ให้ประชาชนหรือคนในสัญชาติแสดงความคิดเห็นผ่านคำพูด การกระทำ และการแสดงออก จึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มด้วยการมีพื้นที่ของบุคคลในสังคมโดยเฉพาะซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐ - เป็นการชุมนุมทางการเมืองโดยชอบด้วยหลักมนุษยธรรมที่ประเทศประชาธิปไตยไม่ควรเอาผิด - ความผิดเหล่านี้เกิดจากการไม่รับฟังประชาชน จนเกิดเรื่องราวตามมามากมาย จึงควรที่จะนิรโทษกรรมประชาชนและหันมารับฟังพูดคุยทำความเข้าใจหาทางออกร่วมกันเพื่อหาทางออกกับปัญหาจริง ๆ ไม่ใช่ปกปิดความเห็นต่าง - ที่ผ่านมาการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนโดนลิดรอนจากผู้มีอำนาจและกลั่นแกล้งด้วยนิติสงครามเราจึงต้องล้างผลพวงที่ไม่เป็นธรรมนี้ 	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ไม่มีประชาชนคนใดก็ตามควรต้องกลายเป็นอาชญากรเพียงเพราะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิพลเมืองที่ได้ขั้ดต่อหรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เพราะสาระสำคัญของการชุมนุมทางการเมืองหรือแสดงออกทางการเมืองล้วนเป็นไปเพื่อองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งของรัฐ นั่นก็คือสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของประชาชน</p> <p>- การชุมนุมทางการเมืองควรมีสติและเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิดตราบเท่าที่จะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องและรัฐควรจัดสรรพื้นที่ในการดำเนินการให้ชัดเจน</p> <p>- การเมืองและงบประมาณต้องวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยสุจริตใจ เพราะการเมืองยิ่งประชาชนมีส่วนร่วมจะสามารถเห็นข้อดีข้อเสียในหลายมิติและประเทศจะพัฒนาเดินหน้าสู่ความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนได้</p> <p>- การแสดงออกทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และการรับฟังความเห็นอำนวยความสะดวก ควบคุม ดูแลให้การแสดงออกนั้นเป็นไปโดยสงบเรียบร้อยก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ สาเหตุที่เกิดการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมดังกล่าวก็เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนและมองว่าประชาชนเป็นผู้ร้าย เมื่อสาเหตุเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐดังนั้นจึงไม่ควรเอาผิดกับประชาชนที่ใช้สิทธิที่ตนพึงมี</p> <p>- ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติทางการเมือง แต่การรับรองเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบจะช่วยให้สังคมยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่าง การใช้กฎหมายเพื่อขัดขวางการใช้เสรีภาพของประชาชนคือการที่รัฐชี้้นำใหู้้เห็นต่างจากผู้ชุมนุมไม่เปิดใจและไม่อดกลั้นต่อความแตกต่างนี้</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายที่ถูกตราขึ้นโดยผู้มีอำนาจ และใช้เป็นเครื่องมือในการโจมตีผู้เห็นต่างทางการเมือง - ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองเหล่านั้น ไม่ได้กระทำความผิดแต่แรก แต่ถูกตัดสินให้มีความผิดอย่างไม่ยุติธรรมเป็นผลจากการใช้กฎหมายที่ผิดหลักวิธีสบัญญัติ และหลักกฎหมายการชุมนุมสาธารณะ</p> <p>- การนิรโทษกรรมเป็นการคืนความสงบและการปรองดองในสังคม โดยเฉพาะในกรณีที่มีความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ เป็นการลดภาระของกระบวนการยุติธรรม โดยลดภาระของระบบศาลและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ต้องจัดการกับคดีที่มีจำนวนมาก และเป็นการแสดงออกถึงความเมตตาและความกรุณา การให้อภัยและนิรโทษกรรมอาจแสดงถึงความเมตตาและความกรุณาของสังคมต่อผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากรัฐ</p> <p>- การนิรโทษกรรมอาจไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาได้มากเพราะเมื่อมีคนเห็นด้วยย่อมมีคนเห็นต่าง แต่การกระทำของรัฐที่เข้าสู่ลายการชุมนุมโดยใช้ความรุนแรงและไม่เป็นไปตามหลักสากล ซ้ำยังมีบทลงโทษต่อประชาชนผู้ที่ออกมาแสดงออกทางการเมืองนั้นรุนแรงเกินไป</p> <p>- ความเห็นต่างทางการเมืองนับในประเทศไทย นับตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 เป็นปัญหาที่รับทราบกันโดยทั่วไปในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน การนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือแสดงออกทางการเมืองน่าจะมีส่วนช่วยลดความขัดแย้ง และเพิ่มโอกาสที่จะให้กลุ่มคนที่เห็นต่างกันได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อหาทางออกร่วมกัน</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- เป็นเรื่องความกดดันหรือแรงจูงใจทางการเมืองที่ประชาชนควรต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมแสดงออกตามสิทธิพลเมืองในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในทางสาธารณะ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนาน มีการชุมนุมของประชาชนเพื่อแสดงออกถึงแนวคิดทางการเมืองครั้งใหญ่หลายครั้ง ส่งผลให้มีประชาชนซึ่งรวมถึงเยาวชนของชาติถูกดำเนินคดีทางการเมืองจำนวนมาก โดยการดำเนินคดีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม แม้ว่าการกระทำของประชาชนผู้ร่วมชุมนุมหรือร่วมแสดงออกทางการเมืองจะเป็นการกระทำที่ผิดตามกฎหมาย แต่การแสดงออกดังกล่าวล้วนกระทำไปด้วยความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง มิได้แสวงหาประโยชน์ส่วนตน จึงควรมีกฎหมายนิรโทษกรรมให้แก่ประชาชนเพื่อปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองอันเป็นส่วนหนึ่งของการบรรเทาและเยียวยาผู้ถูกดำเนินคดี ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการคลี่คลายความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อมายาวนาน บรรเทาความบาดหมางระหว่างคนในชาติ สร้างความสามัคคีในการร่วมมือกันทำคุณประโยชน์เพื่อประเทศชาติต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)</p> <p>- เป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อนำไปสู่โอกาสในการแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน และคืนความยุติธรรมให้ประชาชน (สำนักงานศาลยุติธรรม)</p> <p>- กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่คุ้มครองการอยู่ร่วมกันของสังคมให้มีความสงบและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ถ้าทุกพฤติกรรม</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>เป็นความผิดที่ถูกลงโทษทั้งหมดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะถูกจำกัดเกินความจำเป็น เพราะบางพฤติกรรมไปกระทบต่อชีวิต ชื่อเสียงของบุคคลอื่นหรือความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของสาธารณชน ความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นควรให้โอกาสในการคืนบุคคลพวกนั้นสู่สังคมด้วยความปกติสุข เพื่อความสงบภายในสังคม การนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดเป็นหลักการเดียวกันซึ่งเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and political Rights) ข้อ 19</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง 2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก 3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรคสองของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อการเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือการรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชน และข้อ 21 สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติหรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ของบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชนและมาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นสิ่งที่สมควรแล้ว และเป็นการปฏิบัติด้วยความเท่าเทียมต่อทุกฝ่ายโดยมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (กรมราชทัณฑ์) - การชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองเป็นเรื่องของการใช้สิทธิเสรีภาพในฐานะสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถึง 2560 อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีการดำเนินคดีทางการเมืองโดยการใช้อำนาจรัฐเพื่อดำเนินคดีและเอาผิดกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนหยุดยั้งการแสดงออกทางการเมือง จากสถิติของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2563 ถึง 31 พฤษภาคม 2567 มีผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองทั้งสิ้น 1,954 คน ในจำนวน 1,296 คดี โดยเป็นความผิดตามประมวล 	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
กฎหมายอาญา มาตรา 112 จำนวน 272 คน รวม 303 คดี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 จำนวน 152 คน รวม 50 คดี ความผิดตาม พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 จำนวน 1,446 คน รวม 670 คดี ความผิดตาม พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 181 คน รวม 99 คดี ความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำนวน 202 คน รวม 225 คดี และความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จำนวน 43 คดี รวม 25 คดี (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- (1) ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตัวเอง ยกเว้นเสียแต่ว่าการชุมนุมของผู้คนกลุ่มนั้นมีการถึงขั้นร่วมกันยุยงปลุกปั่นหรือเห็นชอบกับการทำร้ายร่างกายผู้เห็นต่างก็ควรดำเนินความผิดตามกฎหมายอยู่ดี
- (2) ควรรวมไปถึงปี 2548 ซึ่งมีการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยด้วย
- (3) ควรมีการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมและตัดสินเฉพาะกรณีที่ส่งผลต่อประเทศอย่างเป็นทางการ เช่น กบปส. ปิดสนามบิน ส่งผลต่อเศรษฐกิจในประเทศอย่างมาก
- (4) การทำผิด ต้องได้รับโทษ แต่อาจลดโทษลงได้เช่น ต้องบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์
- (5) ต้องพิจารณาความผิดก่อนว่า เป็นการกระทำความผิดซ้ำซากหรือไม่ หรือล้มล้างการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่
- (6) ควรพิจารณาเป็นกรณีไป เนื่องจากบางกรณีเป็นการกระทำความผิดที่อยู่ นอกเหนือขอบข่ายการชุมนุมที่ควรพึงเป็นตามระบอบประชาธิปไตย
- (7) อยากให้นิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดทางการเมืองก่อนหน้า 19 กันยายน 2549 ด้วย การนิรโทษกรรมไม่ควรกำหนดว่าจะได้รับนิรโทษกรรมตั้งแต่วันใด
- (8) เมื่อนิรโทษกรรมประชาชนผ่านเป็นกฎหมายแล้ว ควรจะสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านด้วย เพื่อพาสังคมไทยออกจากวงจรความรุนแรงทางการเมือง ซึ่งมีหลักการสำคัญ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความจริง และความปรองดอง (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

(9) ต้องมีข้อพิสูจน์และหลักฐานทางการเมืองที่ชัดเจนว่า ผู้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองได้ใช้สิทธิและเสรีภาพโดยสุจริตและไม่ละเมิดต่อกฎหมาย **(สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)**

(10) รัฐมีหน้าที่พื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทุกคน เมื่อปรากฏการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม การนิรโทษกรรมเป็นเครื่องมือเพื่อยุติความขัดแย้งที่มีมาในอดีตอันสมควรถูกหยิบยกขึ้นใช้ในกรณีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดซึ่งกระบวนการยุติธรรมในระบบปกติไม่อาจระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ด้วยการลบล้างการกระทำผิดที่บุคคลได้กระทำลง ด้วยเหตุนี้การนิรโทษกรรมจึงต้องอยู่ภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมาย ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดประการหนึ่งของการดำรงไว้ซึ่งหลักนิติธรรม และการไม่เลือกปฏิบัติ

จากการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการนิรโทษกรรมของฝ่ายนิติบัญญัติที่ผ่านมา ปรากฏว่าเจตนารมณ์ในการนิรโทษกรรมแบ่งได้เป็นสองรูปแบบคือ การนิรโทษกรรมกรณีเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งกระบวนการร่างกฎหมายนิรโทษกรรมครั้งนี้มุ่งหมายเพื่อยุติความแตกแยกทางความคิดและความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่เกือบสองทศวรรษก่อนการรัฐประหารในปี 2549 ซึ่งครอบคลุมบรรดาการกระทำที่เป็นความผิดต่อองค์กรทางการเมืองหรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเกิดจากการชุมนุม การประท้วง การเรียกร้อง การแสดงออก หรือการแสดงความคิดเห็นที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองหรือเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งผู้กระทำความผิดมีมูลเหตุจูงใจแตกต่างจากเจตนาในการกระทำความผิดทางอาญาในกรณีทั่วไป

การนิรโทษกรรมอันเกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองหรือมีมูลเหตุเกี่ยวเนื่องทางการเมือง ควรกำหนดกรอบระยะเวลาให้เหมาะสมกับห้วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งขึ้นจริง โดยครอบคลุมถึงเหตุการณ์หรือห้วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือผลที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองทั้งหมดที่มีในรอบสองทศวรรษดังกล่าว ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ปัจจุบันความขัดแย้งทางการเมืองที่มีในสังคมไทย แม้จะไม่ได้เป็นขบวนการเหตุนำไปสู่การชุมนุมหรือประท้วง แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐหรือการต่อต้านการบริหารงานของรัฐก็ยังคงดำรงอยู่ จึงสมควรกำหนดระยะเวลาการนิรโทษกรรมให้ครอบคลุมถึงขณะปัจจุบันด้วย **(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)**

(11) มาตรา 3 แห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้นเป็นการบัญญัติไว้โดยกว้าง ๆ ว่าการกระทำ จึงควรกำหนดขอบเขตของการนิรโทษกรรม ทั้งในทางอาญา แพ่ง หรือปกครอง ให้ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจและการบังคับใช้ **(กรมราชทัณฑ์)**

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มี “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน” เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม และเห็นด้วยหรือไม่กับองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจ และระยะเวลาดำเนินงานของคณะกรรมการนี้

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้การทำงานเร็วขึ้น ไม่ล่าช้า - ก่อให้เกิดความเป็นธรรม เป็นกลาง โปร่งใส มีการถ่วงรอกอง ครอบคอบ ตรวจสอบได้ ลดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความเท่าเทียม ไม่มี การกลั่นแกล้งทางการเมือง และมีความยุติธรรม - มีการกำหนดบรรทัดฐานในการปฏิบัติหน้าที่ และกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานของ คณะกรรมการไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการป้องกันการใช้อำนาจและอยู่ในตำแหน่งนานเกินไป - การตัดสินใจความผิดเกี่ยวกับการเมือง ไม่ควรมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือมาจาก ศาลเท่านั้น แต่ควรมาจากคณะกรรมการที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง - ระบบกรรมการเป็นการส่งเสริมให้มีการพิจารณาแยกเป็นรายกรณีอย่างลึกซึ้ง ไม่เกิดการพิจารณาแบบเหมารวม - ระบบกรรมการก่อให้เกิดการคัดกรองคดีมากขึ้น เนื่องจากอาจมีการกระทำที่ก่อให้เกิด ความเสียหายหรืออันตรายแก่ชีวิตร่างกายผู้อื่น การกบฏ หรือการกระทำผิดร้ายแรงอื่น ๆ ที่เป็น mala in se รวมแอบแฝง - เป็นการลดคดีที่จะไปสู่ศาลยุติธรรม - ไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่านี้ - การมี คณะ กรรมการ ช่วย ให้ กระบวนการนิรโทษกรรมมีความโปร่งใสและเป็น ธรรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่เป็นกลางเข้า มาพิจารณา เป็นการดำเนินการที่มีระบบและมี กระบวนการที่ชัดเจนและละเอียดรอบคอบ ควร มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย นักวิชาการ ผู้แทนจาก องค์กรสิทธิมนุษยชน และบุคคลที่ได้รับการ ยอมรับในความเป็นกลางเป็นผู้ดำเนินการ และ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนของกรรมการประกอบด้วย จำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มากเกินไป - หากคณะกรรมการไม่เป็นกลางจะ ส่งผลต่อการพิจารณา โดยอาจเป็นการส่งเสริมให้ ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่เป็นพรรคพวกของ ตนให้รอดพ้นจากการรับผิดชอบตามกฎหมาย - ไม่มีความมั่นใจในความโปร่งใสของ ระบบคณะกรรมการ โดยกรรมการบางคนอาจมี ส่วนได้เสียไม่ทางตรงก็ทางอ้อมกับการพิจารณา หรือกับบุคคลที่กระทำความผิด ส่งผลให้การ พิจารณาไม่ตรงไปตรงมา ทั้งยังเป็นการสนับสนุน ให้เกิดการกระทำความผิดมากขึ้นด้วย - อาจเป็นการไปนิรโทษกรรมให้กับ ผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่ใช่การเมือง - การกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม สามารถระบุกำหนดให้ชัดเจนไว้ในกฎหมายได้อยู่ แล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มขึ้นตอนหรือเพิ่ม การใช้ดุลยพินิจโดยระบบคณะกรรมการ รวมถึง การกำหนดช่วงเวลาที่มีการดำเนินคดียอมเป็น การกำหนดของเขตการนิรโทษกรรมที่เพียงพอ แล้ว การชุมนุม และหรือการแสดงออกทาง การเมืองพึงเป็นสิทธิที่ควรมีตั้งแต่แรกเริ่ม หากมี การตั้งคณะกรรมการเท่ากับว่ามีการมอบอำนาจ ในการให้สิทธิดังกล่าวให้กับคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่ง ขัดแย้งกับสิทธิที่ว่าที่เป็นสิ่งที่มีกันทุกคน สิทธิไม่ ควรมีการผูกมอบให้ แต่ควรมีกันแต่แรกต่างหาก - การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมีกฎหมาย คຸ້ມครองอยู่แล้ว และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบดำเนินการให้ เป็นไปตามกฎหมายอยู่แล้ว

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>วินิจฉัยกรณีต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม โดยมีกระบวนการที่ชัดเจนและโปร่งใส</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสามารถช่วยให้การพิจารณาการนิรโทษกรรมเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของบุคคลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง - คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่ายสามารถช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบและครอบคลุมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์) - การกำหนดให้มีคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม โดยกำหนดองค์ประกอบให้มีคณะกรรมการจำนวน 20 คน ซึ่งมาจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้แทนประชาชนที่เกี่ยวข้อง จะทำให้การพิจารณาการกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรมมีความโปร่งใส เป็นธรรม และได้รับข้อมูลจากผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การกำหนดอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ อีกทั้งการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินงานของคณะกรรมการไว้สองปี และอาจขยายได้อีกไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีเหตุจำเป็นโดยให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาลงมติ มีความชัดเจนและเหมาะสมกับภารกิจที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) - เห็นด้วยในหลักการ และมีข้อสังเกตเพิ่มเติม (สำนักงานศาลยุติธรรม) - การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีความหลากหลายของบุคคลที่มาดำรงตำแหน่งกรรมการ มิได้มาจากคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งในคณะกรรมการชุดนี้ยังมีการกำหนดให้มีตัวแทน 	<ul style="list-style-type: none"> - การแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการ ย่อมชี้ชัดว่าเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ในการล้างความผิดโดยตรง อันเป็นการให้อำนาจกับกับคนบางกลุ่มโดยไม่ผ่านความเห็นของประชาชน เป็นการสร้างช่องทางนิรโทษกรรมให้พรรคพวกของตนเอง - กรรมการที่เป็นสัดส่วนของประชาชนส่วนหนึ่งอาจมาจากพรรคการเมือง ดังนั้น การตัดสินใจเหมือนกันย่อมลำเอียง เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน - การพิจารณาคดีควรอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม หรือผู้มีความรู้กฎหมายในการพิจารณา - ระบบคณะกรรมการไม่เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดความล่าช้ามากขึ้นในการพิจารณา - มีหน่วยงานที่ดำเนินการในการพิจารณาอยู่แล้ว ไม่ควรมีคณะกรรมการอีก จะเป็นการซ้ำซ้อน และเปลืองงบประมาณ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์) - ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ ตั้งแต่กระบวนการสอบสวน ฟ้องคดี และพิจารณาพิพากษาคดีของศาล เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาก็จะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทางอาญาและจะต้องมีการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ โดยการนำพยานหลักฐานมานำสืบในชั้นศาล แต่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งประกอบด้วยกรรมการเพียงคณะใดคณะหนึ่ง โดยที่คณะกรรมการฯ สามารถใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำการกายภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดทางกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองได้อย่าง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>จากภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการด้วย ทั้งจากกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการชุมนุมในแต่ละช่วง และมีการกำหนดให้มีกรรมการที่มาจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงและอำนวยความสะดวกยุติธรรม อีกทั้งกรรมการที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ได้กำหนดให้จำนวนของกรรมการต้องได้ตามสัดส่วนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย</p> <p>ในส่วนของอำนาจและหน้าที่ ของคณะกรรมการชุดนี้ถูกกำหนดเอาไว้สมควรแล้ว เพื่อให้คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นใหม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการนิรโทษกรรมประชาชนโดยเฉพาะ เนื่องจากตามองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ที่ได้มีตัวแทนภาคประชาชนที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกดำเนินคดีในช่วงเวลาต่างๆ ที่ได้รับนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย และการตั้งกรรมการขึ้นมาเพื่อการพิจารณาออกคำวินิจฉัยและประกาศกำหนดการกระทำที่รับการนิรโทษกรรมโดยเฉพาะนั้น ทำให้การดำเนินการพิจารณานิรโทษกรรมนั้นสามารถทำได้โดยเร็ว เนื่องจากคณะกรรมการมีหน้าที่เพียงที่กำหนดในมาตรา 4 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น (กรมราชทัณฑ์)</p> <p>- เห็นด้วย โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)</p>	<p>กว้างขวาง มีอำนาจประกาศกำหนดให้การกระทำที่มีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมาย อันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการดังกล่าวนั้น ยังไม่มีความชัดเจนว่ากรณีทีบุคคลจะได้รับการนิรโทษกรรมมีกรณีใด หรือกรณีใดที่จะทำใหบุคคลพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง ซึ่งมูลเหตุจูงใจทางการเมืองมีความหมายและขอบเขตเพียงใด จึงควรจะต้องกำหนดไว้โดยชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่จะได้รับการนิรโทษกรรม ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการฯ ใช้ดุลยพินิจออกเป็นคำวินิจฉัยและออกประกาศหรือวางระเบียบของคณะกรรมการฯ เพื่อบังคับให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอาจเป็นการเลือกปฏิบัติ และอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้การตรากฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม ที่บัญญัติว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้ (สำนักงานอัยการสูงสุด)</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>- ไม่เห็นด้วยกับระยะเวลาดำเนินงานของคณะกรรมการ ตามร่างมาตรา 9 วรรคสอง ที่กำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาคดีตามมาตรา 3 เมื่อพ้นระยะเวลาการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ เนื่องจากเป็นการไม่แน่ชัดว่าให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาคดีในประเด็นใด ซึ่งหากเป็นการให้ศาลยุติธรรมพิจารณาวินิจฉัยตามร่างมาตรา 3 วรรคสองว่า การกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองหรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองแต่การกระทำนั้น มีมูลเหตุเกี่ยวข้อหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมืองหรือไม่ อาจส่งผลกระทบต่อศาลยุติธรรมในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นกลาง ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่ไม่ได้รับการนิรโทษกรรมอยู่แล้ว แม้จะไม่มีบทบัญญัติตามร่างมาตรา 9 วรรคสอง</p> <p>ร่างมาตรา 3 วรรคท้าย ที่กำหนดให้คำวินิจฉัยและประกาศของคณะกรรมการไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองซึ่งทำให้ในกรณีที่มีคดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยและประกาศของคณะกรรมการ คดีดังกล่าวจึงต้องอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น แต่โดยลักษณะของคดีเป็นการใช้อำนาจทางปกครองและการออกกฎ จึงควรกำหนดให้คดีดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และเนื่องจากการพิจารณาคดีดังกล่าวมีความเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและคืนความยุติธรรมให้แก่ประชาชนโดยเร็ว ดังนั้นจึงอาจกำหนดให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามหลักการในร่าง</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. .... (นายชัยวัช ตุลาธน กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติสร้างเสริมสังคมสันติสุข พ.ศ. .... (นายวิชัย สุตสวัสดิ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (สำนักงานศาลยุติธรรม)</p> <p>- คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน ถือเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรฐานและหลักการทั่วไปของการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง ประกอบกับการดำเนินการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มิใช่กรณีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่คณะกรรมการฯ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ อีกทั้งการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองย่อมเกิดประโยชน์ต่อประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย กรณีจึงไม่เหมาะสมที่จะยกเว้นให้การกระทำของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง</p> <p>สำหรับการกำหนดให้คำวินิจฉัยและประกาศตามมาตรา 3 ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง นั้น เห็นว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 197 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 4 วรรคหนึ่ง (1) ได้กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใด... การที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้คำวินิจฉัย และประกาศตามมาตรา 3 ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง จึงมีผลให้คำวินิจฉัยและประกาศดังกล่าวหากไม่ชอบด้วยกฎหมายจะไม่ได้รับการพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องโดยองค์การตุลาการ อันเป็นการตัดสิทธิประชาชนที่เดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากคำวินิจฉัยและประกาศของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมเช่นเดียวกัน (สำนักงานศาลปกครอง)</p> <p>- การกำหนดประเภทหรือฐานความผิดที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม ควรต้องกำหนดไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนแน่นอน ซึ่งอาจกำหนดความผิดที่จะได้รับการนิรโทษกรรมไว้ในบทบัญญัติของกฎหมายหรือบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ โดยไม่ควรให้คณะกรรมการไปกำหนดประเภทหรือฐานความผิดที่จะได้รับการนิรโทษกรรมในภายหลัง เพราะการนิรโทษกรรมถือเป็นข้อยกเว้นการกระทำความผิด ควรต้องใช้และตีความอย่างเคร่งครัด ไม่ควรขยายความไปใช้กับความผิดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย และ</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>ควรจะต้องกระทำผ่านองค์กฤษฎีกาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชน รวมทั้งเป็นการป้องกันปัญหาจากการใช้ดุลพินิจและการมีส่วนได้เสียในการให้นิรโทษกรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)</p> <p>- การกำหนดการกระทำหรือฐานความผิดที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรมควรบัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนแน่นอน โดยไม่ควรกำหนดให้ “คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน” เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม เพราะการนิรโทษกรรมถือเป็นการกำหนดให้สิ้นการกระทำที่เกิดขึ้นถือเสมือนว่าไม่ได้มีการกระทำความผิดนั้น ควรที่จะต้องระบุฐานความผิดที่ต้องการนิรโทษกรรมไว้ให้ชัดเจนและตีความอย่างเคร่งครัด ไม่ควรขยายความไปใช้กับความผิดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาการใช้ดุลพินิจและการมีส่วนได้เสียในการพิจารณาให้ได้รับการนิรโทษกรรมซึ่งสอดคล้องกับบทติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 26 กำหนดให้ “บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจึ่งจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใดเผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ”</p> <p>และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่า</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>เทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้”</p> <p>(กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)</p> <p>- ข้อความตามร่างมาตรา 6 ของ ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ .... มีปัญหาในการเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมือง และ/หรือ ผู้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมทางการเมือง ในช่วงระยะเวลา หลังจาก 19 กันยายน 2549 ถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะความพยายามจูงใจเว้นช่วงการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (คนเสื้อเหลือง) และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กลุ่ม กปปส.) ซึ่งแสดงถึงอคติทางการเมืองและความไม่เป็นกลางทางการเมืองของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งโครงสร้างคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน นี้ จะไม่สามารถนำมาซึ่งความโปร่งใสเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย นอกจากนี้วรรคสองของร่างมาตรา 6 ยังระบุให้องค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการหาความจริงและอำนวยความสะดวกธรรมชาติมาจากการเลือกกันเองนั้น เข้าข่ายพฤติการณ์ที่เรียกว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน/การขัดกันแห่งผลประโยชน์ เนื่องจากมีผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่มีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนการชุมนุมทางการเมือง (สถาบันพระปกเกล้า)</p>

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- (1) ควรมีการแบ่งสัดส่วน โดยมีตัวแทนจากแต่ละพรรคทางการเมือง รวมถึงประชาชน โดยเป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (2) ควรกำหนดให้มีสัดส่วนขององค์กรภาคประชาชนที่ทำงานค้นหาความจริงและอำนวยความสะดวกเสริมอีก 2 คน
- (3) ควรเพิ่มสัดส่วนประชาชนในองค์ประกอบของคณะกรรมการเพิ่มเติมจาก 4 เป็น 7-10 คน
- (4) ควรมีกรรมการที่เป็นผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหลายด้าน
- (5) ควรมีกรรมการที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนและมีเป็นกลางทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อลดการผูกขาดเชิงอำนาจจากรัฐ และต้องเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้การพิจารณาเหตุผลในการนิรโทษกรรมเกิดความยุติธรรม
- (6) ควรให้มีสัดส่วนกรรมการมาจากตัวแทนประชาชนที่ถูกดำเนินคดีจำนวน 8 คน องค์กรภาคประชาสังคมจำนวน 8 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 14 คน
- (7) กรรมการควรมาจากพลเรือนทั้งหมด
- (8) กรรมการควรจะมาจกหลายฝ่าย และมีการสับเปลี่ยน เหมือนคณะลูกขุน เพื่อให้อำนาจผูกขาดกับคนบางกลุ่ม
- (9) ควรมีคนกลางที่มาจากประชาชนเข้าร่วมการพิจารณา
- (10) กรรมการควรประกอบด้วยตัวแทนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝั่งรัฐบาลและฝ่ายค้าน ประชาชน รวมถึงผู้ที่เคยต้องคดี
- (11) บางเหตุการณ์ที่ใช้ความรุนแรงไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม โดยต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ไม่ใช่นิรโทษกรรมทุกคดี
- (12) ควรกำหนดเกณฑ์ในการนิรโทษกรรมให้ชัดเจน โดยต้องให้ประชาชนที่ออกมาประท้วงอย่างสุจริต บริสุทธิ์ เท่านั้น ในกรณีของการรับจ้างต้องไม่ให้มีการนิรโทษกรรม **(สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)**
- (13) มาตรา 25 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ **(สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)**
- (14) องค์ประกอบในส่วนของตัวแทนประชาชนผู้ถูกดำเนินคดีจากการชุมนุมในช่วงเหตุการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากการชุมนุมในบางช่วงเวลา เช่น ช่วงการรัฐประหาร 2557 – 2562 มีการชุมนุมจากกลุ่มการเมืองหลายฝ่าย ดังนั้น การกำหนดองค์ประกอบให้มีตัวแทนประชาชนช่วงเหตุการณ์ละหนึ่งคนจึงอาจไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้ชุมนุมทุกฝ่าย **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**
- (15) การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการจะต้องเป็นอิสระ เป็นกลาง และไม่มีส่วนได้เสียในการนิรโทษกรรม เพื่อไม่ให้ขัดกับหลักการที่ว่าผู้กระทำความผิดย่อมไม่อาจเป็นผู้ตัดสิน

ความผิดที่ตนได้กระทำลง และเป็นหน้าที่ของรัฐในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด รวมทั้งเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิด (**สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**)

(16) องค์ประกอบของคณะกรรมการที่กำหนดไว้ว่าจะมีปัญหาทำให้เกิดการนำคู่ขัดแย้งเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณา เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตัวแสดง (Actor) ทางการเมืองต่าง ๆ ได้ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนสนับสนุนการรัฐประหารให้เกิดขึ้นและยังคงมีอำนาจทางการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชนที่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งกรณีนี้อาจจะนำไปสู่การใช้เวทีคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนเพื่อกลั่นแกล้งและทำลายคู่ขัดแย้งทางการเมือง สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาดำเนินการนั้น ระยะเวลา 2 ปี อาจจะไม่ทันกับการรวบรวมข้อเท็จจริง (**สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย**)

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดตามฐานความผิด ในร่างมาตรา 5 โดยที่คณะกรรมการไม่ต้องพิจารณา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม การแสดงออกทางการเมือง ที่ประชาชนพึงกระทำได้อยู่แล้ว รัฐไม่มีสิทธิบังคับประชาชนให้คิดแบบเดียวกัน การเห็นต่างทางการเมืองไม่ควรมีความผิดทางอาญา - เป็น การไม่ เป็น ธรรม หากมีคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วม อาจมีการกลั่นแกล้งผู้ที่มีความเห็นต่างและเป็นการจำกัดอำนาจชุมนุมของประชาชน คณะกรรมการอาจเอนเอียงต่อกลุ่มบุคคลอื่น ไม่มีความเป็นกลาง - ทำให้ลดความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมในการพิจารณา เพื่อที่ประชาชนจะได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียม - หากการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเป็นไปโดยปราศจากความรุนแรง การสลายชุมนุมของรัฐจึงเป็นการใช้ประโยชน์จาก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน จากอำนาจนายกโดยตรง และเปิดโอกาสให้ฝ่ายทหารได้เข้าร่วม เป็นการกระทำที่เกินความจำเป็นอย่างมีนัยยะสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีคณะกรรมการในการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมาและเป็นธรรม - ไม่ควรรวมความผิดทางอาญา มาตรา 112 เข้าไปในร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์) - การกระทำใด ๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายควรต้องผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์ความผิด/ความบริสุทธิ์ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย) - ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 28 - 29/2555 ว่าการกระทำตามฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดาตามมาตรา 362 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับเพื่อเป็นการพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ผู้ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับคำสั่ง คสช. เป็นการใช้กฎหมายเป็นอาวุธในการปิดปาก ควบคุมสิทธิรอนสิทธิประชาชน ไม่ผ่านการพิจารณาที่ถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย</p> <p>- คดีที่ ประชาชนถูกดำเนินมาจากนโยบายของรัฐที่ต้องการจัดการบุคคลที่เห็นต่างออกไปอย่างตั้งใจและโหดเหี้ยมโดยการใช้การตีความทางกฎหมายที่ไร้ขอบเขตและปราศจากการใช้หลักนิติธรรม Civil law และ Common law</p> <p>- เป็นการลดกระบวนการขั้นตอนการทำงานที่ยุงยาก ล่าช้า ไม่จำเป็น ลดความขัดแย้ง ดึงเครียดทางสังคม และสร้างความรวดเร็วในการคืนเสรีภาพให้ประชาชน</p> <p>- สถาบันหลักของชาติควรวิจารณ์อย่างสุจริตได้ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p>	<p>ความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีบทบัญญัติ ยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษ</p> <p>คำวินิจฉัยที่ 3/2567 ได้มีแนวทางในการวินิจฉัยว่า การเสนอร่างกฎหมายที่ให้ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 สามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิด และเหตุยกเว้นโทษได้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อหาที่ว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษนั้น ย่อมเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ข้ออ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริง และจะเป็นข้อต่อสู้หรือข้อพิสูจน์ความจริงในทุกคดีเช่นเดียวกันกับผู้ที่กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป ทั้งที่ ลักษณะของการกระทำความผิดมีความร้ายแรงมากกว่า ซึ่งการพิจารณาคดีของศาลจะต้องมีการสืบพยานหลักฐานตามข้ออ้าง ข้อเถียง ข้อต่อสู้ระหว่างคู่ความในคดี จำเป็นต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ที่อยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอาจกระจายสู่สาธารณะอันเป็นการเสื่อมพระเกียรติ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ดังนั้น กรณีการเสนอร่างกฎหมายให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความเห็นว่าเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงและให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน และจะเป็นการขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6</p> <p>ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแนววินิจฉัยว่าการเสนอร่างกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้ปรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ออกจากหมวดความมั่นคงไปอยู่ในคดีหมิ่น</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>ประมาทของบุคคลทั่วไป หรือการเสนอร่างกฎหมายให้ลดโทษฐานความผิดดังกล่าวเป็นฐานความผิดที่ยอมความได้นั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์โดยตรง ดังนั้น การเสนอร่างกฎหมายที่มีเนื้อหา นิรโทษกรรมฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 จึงมีความเสี่ยงที่จะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ตามแนววินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น</p> <p>สำนักงานฯ ได้มีการจัดทำและดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการธำรงรักษาสถาบัน หลักของชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้แก่ทุกส่วนราชการในการธำรงรักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) ดังนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีเจตนารมณ์ที่จะนิรโทษกรรมประชาชนที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมหรือการแสดงออกทางการเมือง จึงควรจำกัดไว้เพียงแต่ความผิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองเท่านั้น ไม่ควรรวมความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งได้บัญญัติลักษณะความผิดไว้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น รวมไปถึงการแสดง ความอาฆาตมาดร้ายต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งลักษณะความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดที่มีความเกี่ยวข้องทางการเมือง จึงไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานของสำนักงานฯ และไม่ควรรวมไว้ในฐานความผิดที่ควร</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	<p>ได้รับการนิรโทษกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิภาพ)</p> <p>- ควรพิจารณาวินิจฉัยพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดซึ่งกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่คุ้มครองการอยู่ร่วมกันของสังคมให้มีความสงบและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยแต่ถ้าทุกพฤติกรรมเป็นความผิดที่ถูกลงโทษทั้งหมด สิทธิและเสรีภาพของทุกคนจะถูกจำกัดเกินความจำเป็น เพราะบางพฤติกรรมไม่กระทบต่อชีวิตชื่อเสียงของบุคคลอื่นหรือความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยของสาธารณชนความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นควรให้โอกาสในการคืนคนพวกนั้นสู่สังคมด้วยความปกติสุขเพื่อความสงบภายในสังคม การนิรโทษกรรมผู้กระทำผิดก็เป็นหลักการเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and political Rights: ICCPR) ข้อ 19 (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)</p> <p>- ตามมาตรา 5 ของ ร่างพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 59 ฐานทำลายบัตรลงคะแนนโดยไม่มีอำนาจ มาตรา 60 (9) ฐานก่อความวุ่นวายในหน่วยออกเสียง ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 188 ทำลายเอกสารของผู้อื่น และมาตรา 358 ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินที่ผู้อื่นร่วมเป็นเจ้าของ (ข้อมูลจาก iLaw, 2565) โดยผู้กระทำความผิดจำนวนหนึ่งปัจจุบันดำรงทางการเมือง จึงเห็นว่าเข้าข่ายพฤติการณ์ที่เรียกว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน/การขัดกันแห่งผลประโยชน์ นอกจากนี้ความผิดในการใช้สิทธิออกเสียงในลักษณะเดียวกันของกลุ่มคณะกรรมการปฏิรูปประเทศให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	(กปปส.) ซึ่งถูกดำเนินคดี (คำพิพากษาศาลฎีกา คดีหมายเลขดำที่ อ.1911/57) กรณีกลุ่ม กปปส. กรณีอัยยี่ช่องโจร ชัดขวางการเลือกตั้งนั้นได้เข้าสู่ ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม และถูกพิพากษาลงโทษ จากประเด็นข้างต้น มาตรา 5 ของร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงไม่เป็นการสร้างความเป็นธรรมหรือการไม่เลือกปฏิบัติ (สถาบันพระปกเกล้า)

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- (1) ควรจัดการ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมให้ครอบคลุมถึงผู้กระทำความผิดตามฐานความผิดในร่างมาตรา 5 ให้เป็นไปโดยเร็วที่สุด
  - (2) ควรรวมความผิดทางอาญามาตรา 116 ยุยงปลุกปั่นและคดีชุมนุมสาธารณะในร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมด้วย
  - (3) ควรพิจารณาแต่ละคดีด้วยความเหมาะสมเป็นรายกรณีไป
  - (4) ควรดูฐานความผิดและโทษในแต่ละกรณี หากยังพบพฤติกรรมเช่นเดิม ไม่ควรได้รับนิรโทษกรรม
  - (5) การแสดงออกทางการเมืองควรเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน คดีความผิดทางการเมืองควรได้รับการนิรโทษกรรมทุกกรณี
  - (6) ทุกกรณีควรผ่านการพิจารณาอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา เพื่อให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วม (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)
  - (7) วัตถุประสงค์ของร่างกฎหมายฉบับนี้มีขึ้นเพื่อปลดปล่อยคดีความทางการเมืองของประชาชนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน ดังนั้น การกำหนดให้มีการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดตามฐานความผิดในร่างมาตรา 5 ซึ่งเป็นคดีที่มีการใช้บังคับในลักษณะเป็นคดีการเมืองหรือเป็นคดีที่มาจากกฎหมายที่มีได้ผ่านการตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นผู้แทนจากประชาชน โดยที่คณะกรรมการไม่ต้องพิจารณา จึงเป็นการบัญญัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อันจะนำไปสู่การเริ่มต้นคลี่คลายความขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างแท้จริง
- อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสถานะคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งอาจเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 6 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)
- (8) การกำหนดให้คดีตามฐานความผิดในมาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญาตามร่างมาตรา 5 (4) ได้รับนิรโทษกรรมโดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการอาจทำให้เกิด

ความขัดแย้งขึ้นได้เนื่องจากคดีดังกล่าวเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อนทางการเมือง และการกำหนดให้คดีตามฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับร่างมาตรา 5 (1) – (5) ไม่น่าชัดว่าหมายถึงฐานความผิดใดบ้าง ซึ่งทำให้ต้องมีการแปลความและทำให้กฎหมายไม่มีความชัดเจน **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

(9) หากร่างพระราชบัญญัตินี้มีการประกาศบังคับใช้ สามารถดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... ได้ **(กรมราชทัณฑ์)**

(10) ฐานความผิดในร่างมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวอาจจะไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนปีพ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน จากสถิติของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน จะเห็นได้ว่าการใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีทางการเมืองนั้นมีกฎหมายฉบับอื่น ๆ อีก เป็นอาทิว่า พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 หรือความผิดจากการละเมิดอำนาจศาล ซึ่งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้จำเป็นต้องมีการเพิ่มเติมฐานความผิดอื่น ๆ เข้าไปประกอบด้วย **(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)**

4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการไม่นิรโทษกรรมให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่ได้กระทำไปเกินกว่าเหตุ หรือเป็นความผิดตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - หากเจ้าหน้าที่รัฐทำเกินกว่าเหตุก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำ และหากเจ้าหน้าที่รัฐไม่กระทำเกินกว่าเหตุ ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้ว - การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการสลายการชุมนุม เป็นการกระทำเกินกว่าเหตุ มิใช่การกระทำที่มีกฎหมายรองรับ จำต้องรับโทษจากการกระทำความผิดของตน อีกทั้งเจ้าหน้าที่รัฐควรรู้ว่าการกระทำของตนมิได้เป็นไปตามกฎหมายไม่อาจกระทำได้ เป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา และไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรมไม่ว่ากรณีใด - เป็นการทำร้ายร่างกายประชาชนที่ไม่มีอาวุธในมือ หรือบางคนเป็นเพียงเยาวชนที่จะกลายเป็นอนาคตของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรนิรโทษอย่างเท่าเทียมกัน - ต้องการให้ Reset ใหม่ทั้งหมด - กฎหมายกำหนดอย่างไร ก็ควรให้บังคับไปอย่างนั้น ไม่มียกเว้น - ต้องพิจารณาการนิรโทษกรรมเป็นรายกรณีไป - ควรต้องพิสูจน์ว่ามีกรกระทำเกินกว่าเหตุหรือไม่ และต้องพิสูจน์ในชั้นศาล เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจนตามกระบวนการยุติธรรมก่อน - เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำไปโดยไม่มีเจตนา เป็นการทำตามหน้าที่ ทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น - เจ้าหน้าที่อยู่ภายใต้แรงกดดัน (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- หลักการของการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐคือ จะไม่ทำในเรื่องที่ไม่มีอำนาจ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำเกินกว่าหน้าที่หรือทำสิ่งที่รัฐไม่ได้ให้อำนาจมา และได้สร้างความเสียหายกับประชาชนย่อมไม่สมควรได้รับการคุ้มครอง</p> <p>- แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แต่การที่ได้กระทำไปเกินกว่าเหตุ หรือกระทำตามคำสั่งที่เกินกว่าเหตุ หรือเป็นความผิดตามมาตรา 113 เจ้าหน้าที่รัฐย่อมมีความรับผิดชอบโดยไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชนและประเทศ ไม่ใช่แค่เพียงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น ในทางกลับกัน หากมีการนิรโทษกรรมจะทำให้ในภายภาคหน้าเจ้าหน้าที่รัฐลุแก่อำนาจ ไม่กลัวเกรงต่อกฎหมาย</p> <p>- โดยทั่วไป การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้รับความคุ้มครองภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอยู่แล้ว เจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานเกินกว่าเหตุจึงต้องได้รับโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ในระดับบังคับบัญชา ไม่เช่นนั้นสังคมไทยก็จะกลายเป็นสังคมที่ปล่อยให้อาชญากรรมโดยรัฐไม่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ impunity ในสังคมดำรงอยู่ต่อไป</p> <p>- จะได้เกิดมาตรฐานใหม่ในกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐให้รู้จักวัฒนธรรมรับผิดชอบมากขึ้น จากที่บอกไปนี้เป็นมาตราที่มีปัญหาเพราะเจ้าหน้าที่ใช้ช่องโหว่นี้ในการทำ ความรุนแรงและใช้ประโยชน์จากอำนาจที่เกื้อหนุนภาครัฐในการลงมือจัดการกับประชาชนที่ไม่มีอะไรสู้นอกจากอุดมการณ์ที่แข็งแรง นอกจากเยาวชนแล้วผู้ใหญ่ที่มีครอบครัว หรือแม้แต่คนแก่ที่ต้องนอนตายในคุกเพราะประเด็นคอมเม้นท์ไม่ได้ฆ่าใครให้ตาย แค่ไม่ถูกใจบางคนเฉย ๆ แค่นั้น</p>	<p>- ตามมาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป จึงไม่ควรจำกัดสิทธิของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำโดยสุจริตตามกฎหมาย (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)</p> <p>- ตามมาตรา 4 ของ ร่างพระราชบัญญัติ นี้เป็นการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือให้โทษแก่ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการชุมนุมประท้วงและเหตุจลาจลอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมาย พระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเจ้าหน้าที่/ข้าราชการเหล่านี้จะถูกกลั่นแกล้งให้เสียขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการใช้อำนาจของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน (สถาบันพระปกเกล้า)</p> <p>- เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องนั้นมีอยู่หลายระดับ ซึ่งหากเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการอาจจะไม่มีทางเลือกและต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ดังนี้ จึงอาจจะต้องแบ่งแยกระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งหากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับบังคับบัญชาหรือมีอำนาจสั่งการ และการกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือทำลายสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือเป็นการดำเนินการโดยไม่ได้สัดส่วน ในกรณีเช่นนี้การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวก็ไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม ในประเด็นนี้การดำเนินการจึงอาจจะต้องให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณา และให้มีการดำเนินคดีต่อไปในชั้นศาล ส่วนในกรณีของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับปฏิบัติการก็ควรพิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติ</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- โดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่รัฐยอมปฏิบัติงานด้วยคำสั่งที่กลั่นกรองมาแล้ว หากการทำไปเกินกว่าเหตุก็แสดงให้เห็นว่าบกพร่องต่อหน้าที่พื้นฐาน ไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม</p> <p>- การกรณีที่ผู้กระทำเกินกว่าเหตุต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน อันเป็นการรักษาหลักการยุติธรรมในสังคม</p> <p>- การไม่นิรโทษกรรมช่วยป้องกันการกระทำผิดในอนาคตโดยเป็นการเตือนให้เจ้าหน้าที่ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>- เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยประชาชนจะรู้สึกว่ามีคุณธรรมและความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทุกคนไม่ว่าจะเป็นใคร (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- การกระทำผิดตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการกระทำผิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติอย่างร้ายแรง หากมีการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำผิดผิดในฐานดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศอย่างร้ายแรงได้ ส่วนการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมนั้น แม้จะเริ่มจากการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ในการควบคุมความสงบเรียบร้อย แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับข้อเท็จจริงที่ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมนั้น เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้มีอำนาจเหนือประชาชนในการควบคุมการชุมนุม อีกทั้งบางกรณียังมีอาวุธที่ใช้ในการควบคุมสถานการณ์ด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐจึงจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง และจะต้องได้สัดส่วนกับการคุ้มครองสิทธิของ</p>	<p>ตามคำสั่งหรือไม่ หากเป็นการดำเนินการโดยไม่ตกอยู่ภายใต้คำสั่งและเป็นการกระทำโดยอำเภอใจก็ควรจะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ประชาชน ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐได้ปฏิบัติหน้าที่ในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่กระทำไปโดยใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ การกระทำดังกล่าวย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และไม่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การไม่นิรโทษกรรมในความผิดฐานกบฏตามมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากเป็นความผิดในหมวดความมั่นคงที่รุนแรง และมีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต (สำนักงานศาลยุติธรรม) - วัตถุประสงค์ของการมีขึ้นซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อเป็นการคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งในโอกาสที่ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากประชาชน การปลดปล่อยคดีความทางการเมืองจะนำไปสู่โอกาสในการแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน คืบความยุติธรรมให้ประชาชน และมุ่งเน้นการนิรโทษกรรมประชาชนเป็นสำคัญ การไม่นิรโทษกรรมให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่ได้กระทำไปเกินกว่าเหตุหรือเป็นความผิดตามมาตรา 113 จึงชอบแล้ว เนื่องจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เกินกว่าเหตุนี้ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอยู่แล้ว นอกจากนี้ในบางช่วงเหตุการณ์เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมยังได้รับการนิรโทษกรรมไปแล้วโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ 2560 (กรมราชทัณฑ์) 	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(1) ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่รุนแรงเกินไปก็อาจให้มีการนิรโทษกรรมได้ แต่ถ้าเจ้าหน้าที่กระทำเกินกว่าเหตุก็สมควรได้รับโทษชั้นสูง

(2) ควรให้การพิจารณาการกระทำแต่ละกรณีเป็นไปอย่างยุติธรรม

(3) ควรพิจารณาการไม่นิรโทษกรรมไปจนถึงผู้บังคับบัญชา ที่อาจสั่งการเกินกว่าเหตุ

(4) ร่างนิรโทษกรรมนี้ควรเน้นที่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเป็นหลัก ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำเกินกว่าเหตุจนก่อให้เกิดความรุนแรงและเสียหายจนถึงแก่ชีวิตจากคำสั่งควรได้รับการพิจารณาโทษตามลำดับ โดยเจ้าหน้าที่สายสั่งการควรได้รับการพิจารณาโทษในอัตราที่มากกว่าในชั้นปฏิบัติการ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

(5) ร่างมาตรา 4 ไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่า กระทำการเกินกว่าเหตุคืออะไร ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาการใช้และการตีความกฎหมายในภายหลัง จึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่า กระทำการเกินกว่าเหตุมีขอบเขตเพียงใด หรืออาจใช้ถ้อยคำ “เกินสมควรแก่เหตุ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69 นอกจากนี้ ร่างมาตรา 4 ยังมีได้กำหนดไว้ว่าองค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการเกินกว่าเหตุหรือไม่ หากเป็นกรณีที่ดียังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ศาลจะเป็นผู้ที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้เองหรือไม่ หรือในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดแล้ว ดังนี้ ผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยจะเป็นศาลหรือคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชน จึงเห็นควรกำหนดให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความ (สำนักงานศาลยุติธรรม)

(6) ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ห้ามนิรโทษกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เนื่องจากการนิรโทษกรรมเป็นการละเมิดสิทธิในการได้รับความยุติธรรมและการชดเชยความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เป็นการละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิด ไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐที่ต้องสืบสวนการกระทำความผิดและไม่สอดคล้องกับสิทธิของเหยื่อที่จะได้รับการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งละเมิดสิทธิในการรับรู้ความจริง ในทางระหว่างประเทศ ความผิดที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เช่น การทรมานการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี การบังคับบุคคลให้หายสาบสูญ การวิสามัญฆาตกรรม การสังหารนอกกฎหมาย การสังหารโดยรวบรัดและตามอำเภอใจ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม การเอาคนลงเป็นทาส การค้ามนุษย์ การกระทำรุนแรงที่เป็นการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ทั้งนี้ ควรต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษต่ออาชญากรรมที่เป็นการทำลายเผ่าพันธุ์มนุษย์ (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance:

CED) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) และต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

(7) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and political Rights: ICCPR) ข้อ 26 กำหนดให้ “บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้ กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจึ่งจากการเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการสภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)

5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้บุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรม หรือسامิภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลดังกล่าว มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการคุ้มครองสิทธิที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับ ในการพิจารณาให้ได้รับการนิรโทษกรรม - เป็นการอำนวยความสะดวก และก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาในกรณีที่ถูกกล่าวหาไม่สามารถยื่นคำร้องด้วยตนเองได้ เนื่องจากอาจอยู่ในเรือนจำ ลี้ภัยทางการเมือง เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพ ในกรณีนี้ดังกล่าว บุคคลผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการแทนได้ - สิทธิเพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมครบเปิดกว้าง - เป็นการให้ออกาสผู้เกี่ยวข้องที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ได้เรียกร้องและรับฟังเหตุผลของการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดความ 	<ul style="list-style-type: none"> - อาจมีการเข้าข้างพวกพ้องของตน ใช้เส้นสาย ช่วยญาติให้พ้นผิด Conflict of interest - เอื้อประโยชน์ให้คนใกล้ชิด - จะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้มีอำนาจทางการเมือง - เป็นการกระทำเฉพาะตัว - การให้สิทธิแก่บุคคลหลายประเภทในการยื่นคำร้องกว้างเกินไป - อาจเกิดการแอบอ้างว่าเป็นบุคคลดังกล่าวเพื่อยื่นคำร้อง ทั้งที่ตามข้อเท็จจริงแล้วไม่ใช่บุคคลนั้น (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์) - มาตรา 10 ของร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นการจงใจทำให้เกิดช่องว่างทาง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>หลากหลายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และคืนความเป็นธรรมให้กับครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีน้ำหนักในการช่วยพิจารณาการนิรโทษกรรมมากยิ่งขึ้น - บุคคลดังกล่าวมีความผูกพันและได้รับผลกระทบโดยตรง - ผู้ต้องหาส่วนใหญ่ ยังไม่ได้ถูกพิจารณาว่าเป็นผู้กระทำผิดแต่ถูกฝากขัง เพราะไม่ได้สิทธิประกันตัวเพื่อสู้คดีในชั้นศาลด้วยตนเอง เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยาก ความลำบากในการสู้คดีและยื่นเรื่องเพื่อขอนิรโทษกรรมให้ตัวเองอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นสามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือผู้อยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้รับการอุปการะของบุคคลดังกล่าว จึงควรมีสิทธิในการยื่นคำร้องแทนเพื่อขอให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัย - คู่รักเพศเดียวกันที่ไม่ได้แต่งงานยังมีอยู่ มาก - เนื่องจากความเจ็บปวดไม่ได้เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่อาจเกิดขึ้นกับครอบครัวของบุคคลนั้นด้วย จึงควรให้ครอบครัวมีส่วนร่วมต่อกระบวนการ - บางคนไม่ได้มีครอบครัว แต่อาจมีบุคคลที่อยู่กินฉันสามีภรรยาโดยที่ไม่ได้จดทะเบียน หรืออาจจะเป็น LGBTQ+ ที่ยังไม่ได้จดทะเบียน เป็นต้น - เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถยื่นคำร้องได้ช่วยให้ผู้ที่อาจไม่ได้รับการนิรโทษกรรมเนื่องจากการขาดข้อมูลหรือการไม่ได้รับการสนับสนุนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม - เป็นการให้สิทธิแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยให้การพิจารณานิรโทษกรรมมีความรอบคอบและครอบคลุมมากขึ้นโดยการได้รับข้อมูลและมุมมองจากหลายฝ่าย 	<p>กฎหมาย เพื่อใช้ประโยชน์จากผู้ชุมนุมประท้วงทางการเมืองที่ถูกดำเนินคดี เนื่องจากเป็นข้อความที่เปิดให้ตีความโดยกว้าง โดยเฉพาะการให้อำนาจเป็นผู้กระทำแทนแก่บุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายโลหิตและกฎหมาย ทั้งนี้ ที่ผ่านมาจากการศึกษาพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมทางการเมืองมีการขับเคลื่อนผู้ชุมนุมในลักษณะการรับเป็นเด็ก/เยาวชน ในอุปถัมภ์โดย ไม่มีความเกี่ยวข้องทางกฎหมาย จึงเป็นข้อเสียที่จะทำให้มีบุคคลอื่นหรือองค์กรฯ ใด สามารถนำคดีความของผู้ถูกดำเนินคดีมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองต่อไป (สถาบันพระปกเกล้า)</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- เป็นการลดภาระทางอารมณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด เช่น ครอบครัว อาจรู้สึกกว่าพวกเขามีส่วนร่วมในการช่วยให้ผู้กระทำความผิดได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม ลดความรู้สึกไม่ยุติธรรมและความกังวลใจ</p> <p>- ในทางคดีแพ่งหรือคดีอาญา ยังมีการมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินคดีได้ คดีที่เกี่ยวข้องกับการนิรโทษกรรม ก็ควรทำได้เช่นกัน</p> <p>- กรณีที่บุคคลนั้นเป็นเยาวชน หรือ ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้ปกครองควรสามารถยื่นเรื่องแทนได้ รวมถึงคู่สมรสและบุตรธิดา ก็ควรยื่นเรื่องได้ด้วยเช่นกัน (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- คณะกรรมการอาจไม่สามารถทราบถึงการกระทำความผิดของประชาชนที่เข้าเงื่อนไขให้มีการนิรโทษกรรมเพื่อนำมาพิจารณาได้ทุกกรณี การกำหนดให้บุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรม หรือสามี ภรรยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลดังกล่าว มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนที่มีสิทธิได้รับการนิรโทษกรรมสามารถเข้าสู่กระบวนการนิรโทษกรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)</p> <p>- เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรมและผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยได้ (สำนักงานศาลยุติธรรม)</p> <p>- เพื่อให้เกิดความรวดเร็วของการดำเนินการ เนื่องจากในบางกรณีบุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรมอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะสามารถยื่นคำร้องฯ ได้ด้วยตัวเอง ทั้งยากต่อการดำเนินการมอบอำนาจให้บุคคลดำเนินการแทนตน (กรมราชทัณฑ์)</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(1) ถ้าจะระบุ ต้องระบุเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมือง ไว้ในกฎหมายเป็นเหตุการณ์นั้น ๆ รวมทั้งระบุฝ่ายและบุคคลไว้ให้ชัดเจนด้วย เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมาแล้ว และบางเหตุการณ์ได้คลี่คลายไปแล้ว การตั้งคณะกรรมการมาพิจารณาภายหลังจะสร้างความไม่ชอบในการใช้อำนาจ

(2) หากมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอ้างว่าตกหล่น ก็สามารถทำการตรวจสอบในชั้นกรรมาธิการยกร่างกฎหมายเพื่อครอบคลุมเหตุการณ์และบุคคล หลังจากนั้นก็ให้ประกาศบนสื่อทุกช่องทางให้สาธารณะ ให้สังคมและประชาชนช่วยกันตรวจสอบเหตุการณ์และรายชื่อบุคคลในร่างกฎหมายนั้นก่อน แล้วจึงค่อยนำมาบังคับใช้

(3) ทุกคนมีสิทธิยื่นคำร้องในการวินิจฉัยกรณีต่าง ๆ แต่ก็ควรให้น้ำหนักในการนำมาประกอบการพิจารณาน้อย เพื่อไม่ให้เกิดการเอนเอียงในการพิจารณา (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

(4) มาตรา 25 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)

(5) เห็นควรรองรับสิทธิของญาติหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรมด้วย โดยอาจใช้ถ้อยคำเดียวกับกรณีผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 ซึ่งใช้คำว่า “ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง” และเห็นควรรับรองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียที่มีเพศเดียวกับบุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรมด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายสมรสเท่าเทียมที่รัฐสภากำลังพิจารณา โดยอาจใช้ถ้อยคำที่มีความหมายที่เป็นกลางทางเพศและครอบคลุมบุคคลทุกเพศ เช่น คำว่า “คู่สมรส” แทนคำว่าสามี ภรรยา (สำนักงานศาลยุติธรรม)

(6) ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรมทางกฎหมาย ดังนั้น การที่จะกำหนดให้บุคคลดังกล่าวมีอำนาจในการยื่นคำร้องพิจารณาวินิจฉัยต่อคณะกรรมการนั้นจะอาศัยอำนาจใดในการกระทำแทน (กรมราชทัณฑ์)

(7) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (สมรสเท่าเทียม) ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว จึงควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงคู่สมรสตามกฎหมายสมรสเท่าเทียมด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องมีการร้องขอจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- การมีคดีติดตัวแม้จะเป็นคดีทางการเมืองก็ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน หากมีบุคคลใดเข้าข่ายที่จะได้รับนิรโทษกรรมควรได้รับการลบล้างคดีด้วย</p> <p>- การที่มีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมืองโดยสงบ ปราศจากอาวุธ หรือการแสดงออกทางการเมืองเพียงเพราะมีความคิดเห็นต่าง การเรียกร้องสิทธิหรือความยุติธรรม รวมถึงการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตไม่นับว่าเป็นอาชญากรรมและไม่ควรมีใครที่ต้องเป็นนักโทษและถูกจับเพราะการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งไม่ควรเป็นคดีความที่ต้องถูกลงโทษสถานหนักเนื่องจากเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประเทศไทยเป็นการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จึงไม่ควรบันทึกเป็นประวัติอาชญากรรม และควรลบบอกจากทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพราะผู้ต้องคดีเหล่านั้นไม่ใช่อาชญากร</p> <p>- การลบบประวัติอาชญากรให้กับผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมอย่างเป็นระบบจะทำให้ทุกฝ่ายไม่ต้องได้รับผลกระทบจากคดีที่ได้รับการนิรโทษกรรมแล้ว ซึ่งจะทำให้ทุกคนได้กลับสู่ภาวะปกติสามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่ต้องกังวล และสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้ง โดยไม่ต้องมีประวัติอาชญากรรมเป็นอุปสรรคในการสมัครงาน หรือการสมัครเข้ารับการศึกษา การศึกษาต่อ การเดินทาง การดำเนินชีวิตประจำวัน การรับตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบราชการ หรือการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนเพื่อมิให้ส่งผลต่อการพิจารณาทางกฎหมายในอนาคต</p>	<p>- เพื่อเก็บเป็นข้อมูล ประวัติต่าง ๆ ควรมีอยู่ในระบบ เพื่อประโยชน์ในอนาคตด้านอาชญากรรม และควรเก็บประวัติเป็นฐานข้อมูลตลอดไป โดยควรบันทึกไว้เป็นข้อมูลกลาง</p> <p>- ประวัติคดีควรถูกพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อน บุคคลใดก็ตามที่ถูกดำเนินคดีและได้รับการตัดสินว่ากระทำความผิด ควรต้องมีประวัติอาชญากรรม</p> <p>- เป็นประโยชน์ในการค้นประวัติและตรวจสอบของหน่วยงานอื่นที่อาจเกี่ยวข้องต่อไป</p> <p>- เมื่อทำผิดยอมต้องได้รับโทษ การกระทำที่ผิดกฎหมายยอมไม่ควรถูกลบล้างความผิด จึงไม่ควรได้รับการลบบชื่อในประวัติอาชญากรรม</p> <p>- ทุกคนที่มีคดีอาจมาร้องขอให้มีการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็คดีที่เกี่ยวกับการเมืองหรือไม่</p> <p>- ผู้กระทำความผิดที่ไม่สำนึก อาจกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น การกระทำใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายควรมีการบันทึกประวัติไว้ เพื่อเตือนสติว่าทำอะไรให้ได้ดีคิดให้มากขึ้น อีกทั้งเพื่อป้องปรามมิให้กระทำซ้ำ หากเกิดการกระทำผิดซ้ำซากต้องรับโทษทันทีไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ดังนั้น แม้ว่าจะได้มีการนิรโทษกรรมก็ตาม แต่ยังคงต้องมีการบันทึกประวัติอาชญากรรมไว้ อย่างไรก็ตามไม่ควรนำประวัติอาชญากรรมมาใช้ในด้านส่วนตัว</p> <p>- กระทำการใดไว้ก็ควรได้รับผลของการกระทำนั้น เมื่อกระทำความผิดก็ต้องยอมรับผลที่ตามมา คือ การมีประวัติติดตัว</p> <p>- เป็นการกระทำความผิดที่สำเร็จแล้ว การบันทึกประวัติ ช่วยราชการให้ทำงานง่ายขึ้น</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- การนิรโทษกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อลดล้างความผิด และเมื่อการกระทำดังกล่าวไม่มีความผิดแล้ว ทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมย่อมถูกลบไปโดยผลของกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว โดยไม่ต้องมีการร้องขอ ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการทำงานในบางส่วนอันจะเป็นการช่วยร่นระยะเวลา ลดความล่าช้า ทำให้การทำงานเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ไม่เสียเวลาในการพิจารณาที่ซ้ำซ้อน ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ไม่เกิดการตกหล่น และป้องกันการทุจริต ประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร อีกทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับทั้งสองฝ่าย คือเป็นการลดภาระของประชาชนและลดขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องตามหลักการบริหารราชการที่ดี โดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็นผู้ต้องขังที่มีภาวะเจ็บป่วยจำนวนมากที่ไม่สะดวกในการเดินทางมารายงาน จึงส่งผลดีต่อทุกฝ่าย โดยเฉพาะประชาชน ซึ่งจะเป็นการรักษาสิทธิให้ประชาชนที่อาจจะไม่สะดวกในการร้องขอของดำเนินการ</p> <p>- การนิรโทษกรรมเสมือนการล้างมลทินให้แก่เจ้าทุกข์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีทางการเมืองที่มีระดับความรุนแรงในมุมมองของสังคมในระดับที่สูง ซึ่งจะส่งผลต่อโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยไม่มีตราบาปหรือมลทินติดตัว ผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมจะได้ประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถเข้ารับราชการได้ โดยไม่มีประวัติอาชญากรรมมาเป็นอุปสรรค รวมถึงการมีโอกาในการทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่เป็นปัญหาและภาระของสังคม</p> <p>- การมีประวัติอาชญากรรมจะปิดกั้นโอกาสในชีวิต และมีผลต่อการใช้ชีวิตหรือหางานเพื่อดำรงชีพ ทำให้ผู้ถูกดำเนินคดีดำเนินชีวิตยากและมีความเสี่ยงต่อการตกงานหรือไม่มีงานทำสูง</p>	<p>- การลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดไม่มีประโยชน์อันใดกับสังคมไทยและเจ้าของบริษัทผู้ประกอบการก็มีสิทธิปกป้องผลประโยชน์ของธุรกิจตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องการรับคนเคยมีคดีอาญาเพราะจะทำให้บริษัทเสื่อมเสียชื่อเสียงหากสืบพบเองในภายหลัง</p> <p>- คดีอื่นยังมีประวัติอาชญากรรมจะยกเว้นใครไม่ได้</p> <p>- หากเป็นคนดีจริง สังคมจะให้ภัยเอง</p> <p>- คนทำผิดต้องมีการตรวจสอบประวัติย้อนหลังได้ เพื่อที่จะได้รู้ว่ามียุติธรรมใด เมื่อนำไปใช้ประกอบในการรับสมัครงาน จะได้ง่ายต่อการตรวจสอบ</p> <p>- คนที่ทำผิด มีการกระทำความรุนแรงเพียงเพราะมีสิทธิ และความเห็นที่รุนแรง จึงควรให้ผู้อื่นได้รับทราบถึงพฤติกรรมที่ได้เคยกระทำมา เพื่อความเป็นธรรมต่อคนอื่น ๆ ในสังคม ที่จะได้ระมัดระวังตัวเมื่อต้องติดต่อกับผู้ที่มีความคิดเห็นรุนแรงแบบนี้ เช่น ไม่พูดคุยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับบุคคลเหล่านี้ คุณแต่เรื่องอื่นที่จะไม่ก่อให้เกิดความเห็นขัดแย้งกัน เป็นต้น</p> <p>- ควรให้มีการบันทึกไว้ หากได้รับการนิรโทษกรรมให้ระบุว่าได้รับการนิรโทษกรรมแล้ว</p> <p>- อาจเกิดกรณีเลียนแบบคือทำผิดไม่ต้องรับโทษและไม่มีประวัติการทำผิด</p> <p>- ต้องรับโทษและในกรณีที่พ้นโทษแล้วไม่กระทำความผิดซ้ำในระยะเวลาหนึ่งจึงจะลบได้</p> <p>- ต้องให้ผู้ที่เข้าข่ายนิรโทษกรรมหรือได้รับการนิรโทษกรรมร้องขอเอง ไม่ควรให้บุคคลใดดำเนินการแทน เพื่อให้ทราบว่าตนเคยทำผิดด้านใด</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>เพราะถูกปฏิเสธจากอคติของคนในสังคมได้ รวมถึงความเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตบุคคลนั้น ๆ อันเป็นการยากที่จะอธิบายว่าถูกจับเพราะเป็นคติทางความคิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความผิดที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดที่ให้โทษกับผู้เห็นต่างทางความคิดอย่างไม่เป็นธรรม จึงไม่ควรนับเป็นความผิดและไม่ควรมีประวัติอาชญากรรม เพราะบุคคลที่มีความคิดเห็นต่างทางการเมืองไม่ควรต้องได้รับโทษจำคุก และไม่ควรมีประวัติต้องโทษติดตัว - ความผิดทางการเมืองโดยเฉพาะการใช้สิทธิเสรีภาพไม่ควรถูกบันทึกไว้ในประวัติอาชญากรรมซึ่งมีผลกระทบกับชีวิตในหลากหลายมิติ และไม่ควรรับเทียบเท่ากับความผิดอื่น ๆ เพราะการแสดงออกทางการเมืองเป็นเรื่องปกติ และคติทางการเมือง มิใช่คดีอาญาในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ปล้นจี้ หรือข่มขืน อีกทั้งไม่ใช่ความผิดบาปร้ายแรงเท่าการเล่นซู้ และเมื่อเทียบกับความร้ายแรงในคดีอาญาอื่น ๆ นั้นสมควรที่จะได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรรม ดังนั้น ผู้ต้องหาคดีการเมืองจึงไม่ควรต้องมีมลทินจากการถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม เพราะไม่ได้ก่ออาชญากรรม การลบประวัติอาชญากรรมจะทำให้ประชาชนทุกคนที่ถูกตัดสินว่าเป็นนักโทษทางการเมืองทุกคนได้รับความเป็นธรรม ประกอบกับ การแสดงออกหรือการเรียกร้องทางการเมืองหลายกรณีทำให้หลายคนมีประวัติอาชญากร และอาจจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในอนาคตได้ คติทางการเมืองจึงไม่ควรทำลายอนาคตของผู้พ้นโทษ ดังนั้น จึงไม่ควรบันทึกประวัติอาชญากรรมจนส่งผลเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีการร้องขอเท่านั้น โดยผู้ที่ต้องการให้ลบประวัติอาชญากรรม ควรต้องดำเนินการร้องขอเอง - หากมีการลบประวัติอาชญากรรมแล้ว มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก จะส่งผลให้สามารถลดหย่อนโทษได้ และจะไม่สามารถนำหลักฐานที่ได้กระทำความผิดเดิมมายืนยันได้ ดังนั้น จึงควรต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อนำมาพิจารณาเพิ่มโทษในครั้งต่อไป เพื่อมิให้มีข้อแก้ตัวในการยื่นขอนิรโทษกรรมต่อไป - ผู้กระทำความผิดทางอาญา ต้องมีประวัติทุกคน เพื่อจะได้ทราบว่าทำผิดอะไร เมื่อลบทะเบียนประวัติ จะทำให้ไม่รู้ว่า ใครเคยทำผิดมาบ้าง เนื่องจากทุกคน มีสิทธิรับรู้ พฤติกรรมเพื่อปกป้อง ป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน จากความเสียหาย หรือเสื่อมเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต - ประวัติก็คือประวัติ บุคคลนั้นควรติดตัวไปตลอด การลบประวัติออก จะทำให้ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิด นอกจากนี้ จะได้เป็นกรณีศึกษาและเป็นเอกสารอ้างอิงถึงความผิดที่กระทำไป ไม่มีใครควรได้สิทธิ์ลบประวัติอาชญากรรมนั้น - เพราะเป็นเป็นการตั้งใจทำผิดกฎหมายโดยเจตนา เป็นความผิดโดยไตร่ตรองไว้ก่อนแล้ว - สมควรดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายตามปกติ และควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ตลอดจนถึงให้ศาลสั่ง ตามกระบวนการ - ควรเก็บประวัติอาชญากรรมไว้เป็นทางเลือก เพื่อใช้ติดตามกรณีที่คุณเคยอ้างอาจมีการกระทำผิดในลักษณะเดียวกัน เกิดขึ้นได้อีกในอนาคต - หากเป็นโทษเกี่ยวกับ มาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา ไม่ควรลบบ่อยยิ่ง จะได้

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีสิทธิลบทะเบียนประวัติข้อมูลต่าง ๆ ได้</p> <p>- หากมีกฎหมายใหม่วางหลักให้การกระทำใดไม่มีความผิดอีกต่อไปย่อมมีผลย้อนหลังเท่ากับไม่เคยกระทำผิด เพราะถือว่าการนิรโทษกรรมคือการทำให้เป็นโมฆะ เสมือนไม่เคยทำมาก่อน ผู้ได้รับการนิรโทษกรรมจึงมีสภาพเหมือนปกติ เมื่อเป็นเช่นนั้นย่อมต้องลบทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพราะประวัติอาชญากรรมที่ได้รับการยกเว้นความผิดแล้วไม่ควรตกค้างอยู่ในทะเบียน และควรลบประวัติออกจากฐานบัญชีอาชญากรรมโดยทันทีอย่างเป็นระบบ</p> <p>- มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวทางปฏิบัติสากล</p> <p>- เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่จำเป็น และไม่ใช่นรอนสิทธิ สำหรับผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม หากกำหนดให้ต้องมีการร้องขอ ก่อนจึงจะได้รับการลบประวัติจะเป็นการสร้าง ความลำบากให้แก่ผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมจนเกินสมควร</p> <p>- เพื่อให้การนิรโทษกรรมมีผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงสมควรลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมไม่ควรให้มีประวัติติดตัว และระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ควรปรับปรุงให้เป็นไปตามความเป็นจริง อย่างเป็นระบบ</p> <p>- ควรให้โอกาสผู้กระทำผิดหรือผู้ที่ถูกกล่าวหาใช้ชีวิตได้เป็นปกติในสังคม และเพื่อให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีในการดำเนินชีวิต ไม่ต้องมีประวัติติดตัวจากคดีทางการเมือง ซึ่งความผิดบางการกระทำอาจเป็นการกระทำที่เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเท่านั้น ทุกคนไม่ควรมียุติประวัติจากการชุมนุม หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง</p>	<p>สืบทราบว่าเคยมีโทษใดบ้าง และในกรณีที่เป็นความผิดต่อพระมหากษัตริย์ ควรประกาศให้ทราบโดยทั่วถึงกัน</p> <p>- ผู้ที่มีสิทธิร้องขอให้ลบทะเบียนประวัติอาชญากรรม ควรเป็นเจ้าของตัว หรือทายาทโดยชอบธรรมเท่านั้น</p> <p>- ไม่ควรมีการนิรโทษกรรมใด ๆ หากทำผิดตามกฎหมายใด ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องลบประวัติ</p> <p>- เนื่องจาก การมีประวัติติดตัวของผู้ที่ถูกยกเว้นความผิด ไม่ได้เป็นการงดเว้นผลกระทบทางกฎหมายของผู้นั้นอย่างแท้จริง</p> <p>- ในกรณีที่มีการลงสมัครรับเลือกตั้ง จะได้รับรู้ประวัติว่าเคยทำอะไรมา เพื่อมาลงเลือกตั้ง (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- การล้างมลทิน (rehabilitation) จะทำให้ผู้กระทำความผิดกลายเป็นบุคคลที่ไม่เคยกระทำความผิดหรือไม่เคยต้องโทษมาก่อน บรรดาสีทธิและความสามารถของผู้กระทำความผิดที่สูญเสียไปทั้งหมดจากผลของการกระทำความผิดหรือการลงโทษ ได้รับกลับคืนมาเป็นปกติทุกประการ การออกกฎหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลักษณะนี้จะนำไปสู่ข้อเสนอของ วุฒิสภา ต้นไชย และคณะ (2555) เป็นการทอดทิ้งผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว และการนิรโทษกรรมจะไม่ทำให้ผู้กระทำผิดหรือสังคมเกิดกระบวนการเรียนรู้จากความผิด จึงไม่อาจเป็นแนวทางที่จะสร้างความปรองดองในสังคมได้ในระยะยาว (สถาบันพระปกเกล้า)</p>

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- ประวัติอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อทำให้อดีตผู้ต้องขังใช้ชีวิตได้ลำบากมากขึ้นหลังพ้นโทษ ตั้งแต่การถูกปฏิเสศสมัครงาน หรือการได้รับสิทธิ ตามกฎหมายอื่น ๆ</p> <p>- เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม ที่สำคัญไม่ส่งผลเสียหายต่อประชาชนและประเทศชาติ</p> <p>- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลและความพร้อมอยู่แล้ว ไม่ควรต้องให้เป็นภาระของประชาชนในการดำเนินการงานธุรการ จึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรม ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพราะเป็นสิทธิที่ต้องได้รับการคุ้มครอง อีกทั้งหากต้องให้แต่ละคนไปร้อง จะก่อให้เกิดภาระโดยไม่จำเป็น</p> <p>- เพราะเป็นแค่การออกมาตั้งคำถามกับการเมืองการปกครอง ไม่ได้ถึงกับทำผิดในข้อหาจงใจทำร้ายร่างกาย หรือจงใจฆ่าผู้อื่น จึงไม่ควรต้องถูกระบุไว้เพราะเป็นความผิดที่เกิดขึ้นจากผลทางการเมืองไม่ใช่คดีอาญา</p> <p>- โดยปกติ ตามหลักสิทธิมนุษยชนเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเรื่องปกติในสังคมระบอบประชาธิปไตยอยู่แล้ว ดังนั้นควรที่จะลบประวัติอาชญากรรมนักโทษการเมือง ที่มีที่มาจากเหตุเพราะแค่แสดงความคิดเห็นต่างออก เพราะการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง ไม่ใช่อาชญากรรม ประชาชนไม่ควรมีประวัติหรือคดีทางการเมืองติดตัว</p> <p>- เพื่อให้การนิรโทษกรรมเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ไม่สร้างภาระให้ประชาชนซึ่งจะเป็นการช่วยลดความยุ่งยากในการดำเนินการและคืนความเป็นธรรมให้กับผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม อย่างไรก็ตาม ควรมีกระบวนการตรวจสอบและ</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ควบคุมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการผิดพลาดหรือการใช้งานที่ผิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้โอกาสในการกลับตัวเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งจะทำให้มีบุคคลากรพัฒนาประเทศหากบุคคลผู้ที่ได้รับนิรโทษกรรมได้รับมติเอกฉันท์ให้พ้นผิด - การที่ประชาชนออกมาร่วมชุมนุมสาเหตุใหญ่เกิดจากรัฐประหารเพราะฉะนั้น นิรโทษกรรมแล้วก็ควรที่จะลบประวัติต่าง ๆ ด้วย - การไม่ต้องยื่นคำร้องขอลบประวัติอาชญากรรมช่วยลดภาระงานและความยุ่งยากของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมและครอบครัว - การลบประวัติอาชญากรรมโดยอัตโนมัติช่วยให้การนิรโทษกรรมมีผลอย่างเต็มที่และเป็นธรรม โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนและยาวนาน - ควรลดขั้นตอนในการจัดการ การมีประวัติอาชญากรรมเป็นการลิดรอนสิทธิบางประการได้ ทำให้เสียโอกาสจากขั้นตอนและระยะเวลาการทำงานที่เพิ่มขึ้น - เนื่องมาจากการใช้อำนาจทางการเมือง จึงควรลบประวัติอาชญากรรม เฉพาะกรณีที่เป็นคดีการเมืองเท่านั้น - การลบประวัติอาชญากรรมจะทำให้ทุกคนได้กลับสู่ความปกติอีกครั้ง คดีต่าง ๆ จึงควรถูกพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล - กฎหมายควรใช้บังคับได้ทันทีในกรณีที่เป็นคุณ ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการในทันทีหลังจากที่ได้มีคำวินิจฉัยให้นิรโทษกรรม - ผู้เข้าข่ายนิรโทษกรรมไม่ได้ทำอะไรที่สมควรได้รับการบันทึกว่าเป็นอาชญากรรมเลย เว้นเสียแต่ว่าการกระทำของเขาก่อให้เกิดความเดือดร้อนเป็นวงกว้างและสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก 	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- เพราะการแสดงความคิดเห็น เรียกร้องทางการเมืองเป็นสิทธิของประชาชนโดยสุจริต รัฐจะนำข้อนี้มาทำให้เกิดประวัตติการดำเนินคดีเป็นเรื่องไม่สมควร</p> <p>- เพราะสิ่งที่คนเหล่านี้ถูกดำเนินคดีไม่นับว่าเป็นความผิด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรล้างมณทินให้แก่คนเหล่านี้</p> <p>- เพราะเป็นสิ่งที่ควรจะทำหลังจากนิรโทษกรรม และรัฐต้องบริการประชาชน</p> <p>- เพื่อคืนการใช้ชีวิตและสิทธิต่าง ๆ ให้เป็นปกติ เกิดสิทธิประโยชน์ที่ควรได้ เพราะประวัติอาชญากรรมนั้นกีดกันสิทธิหลายประการในการเป็นพลเมืองปกติทั่วไป</p> <p>- เพื่อความสอดคล้องกับการนิรโทษกรรมและกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>- เพื่อให้ทุกคนได้เริ่มต้นชีวิตใหม่และทำธุรกรรมทางกฎหมายราชการเอกชนได้เหมือนคนปกติ</p> <p>- เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการนิรโทษกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการนิรโทษกรรมกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติในทุกกิจที่พึงกระทำและไม่ถูกขอกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของหน่วยงานกีดกันจากประวัติอาชญากรรมที่ผู้นั้นมิได้ก่อหรือได้รับการนิรโทษกรรมแล้ว</p> <p>- เมื่อข้อกล่าวหาไม่เป็นธรรมเกิดจากฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย จึงไม่ถือว่าผู้ต้องหาผู้นั้นมีประวัติอาชญากรรม ให้ยกประโยชน์ให้จำเลย</p> <p>- เพราะจะช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมแก่ผู้กระทำได้ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองของประชาชนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การแก้ไข</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน ดังนั้นหากบุคคลใดได้รับการนิรโทษกรรมแล้วสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรดำเนินการลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ต้องมีการร้องขอจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการลดขั้นตอนในการดำเนินการให้มีความเรียบง่ายและไม่เป็นภาระแก่ประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การนิรโทษกรรมเป็นการลบล้างการกระทำความผิดหรือยกโทษให้ผู้กระทำความผิด การลบข้อมูลประวัติอาชญากรจึงเป็นการลบล้างข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับผลแห่งการดำเนินคดีอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา และเป็นการช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการมีประวัติการกระทำความผิดและคืบคลานให้แก่วัยที่เคยถูกดำเนินคดีอาญา (สำนักงานศาลยุติธรรม) - ทำให้ประชาชนที่ได้รับการนิรโทษกรรมไม่มีประวัติอาชญากรรมเกี่ยวกับคดีความติดตัวสามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างปกติ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) - เป็นการช่วยลดภาระของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม (กรมราชทัณฑ์) - กระบวนการดังกล่าวควรมีการติดตามผลด้วย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) 	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- (1) สามารถบันทึกประวัติคดีอาชญากรรมไว้ได้แต่ไม่ควรนับว่าคดีเหล่านี้เป็นประวัติอาชญากรรม
- (2) เพื่อป้องกันการไม่ได้รับสิทธิเนื่องจากการถูกจำคุกกรณีที่ถูกดำเนินคดีอยู่ในเรือนจำ ญาติและครอบครัวควรสามารถยื่นเรื่องแทนได้
- (3) ควรให้บุคคลที่อาจเข้าข่ายได้รับการนิรโทษกรรม บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่ใช้ชีวิตร่วมกับผู้ถูกดำเนินคดีในทางพฤตินัยย่อมต้องถือเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็น Family

unit เช่น สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส สามารถร้องขอเพื่อลบบประวัติอาชญากรรมได้ และควรได้สิทธิต่อสู้เพื่อความยุติธรรมให้กับสมาชิกในครอบครัวเนื่องจากโทษดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง อีกทั้งผู้ที่เข้าข่ายได้รับนิรโทษกรรมอาจไม่สะดวก ทั้งทางร่างกาย หรือลี้ภัยอยู่ต่างประเทศเนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรม ควรให้คนใกล้ชิดดำเนินการแทนได้

(4) เพื่อเป็นการลดระยะเวลาและทรัพยากรในการดำเนินการและตรวจสอบผู้มีสิทธิ โดยหากมีความเห็นเพิ่มเติมเรื่องการชี้แจงต่อผู้ได้รับสิทธินิรโทษกรรม จำเป็นต้องมีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมอย่างเป็นทางการและส่วนตัว เพื่อให้รับทราบสิทธิที่เคยถูกระงับและเพื่อความสบายใจ (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

(5) ต้องมีข้อพิสูจน์และหลักฐานทางการเมืองที่ชัดเจนว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองได้ใช้สิทธิและเสรีภาพโดยสุจริตและไม่ละเมิดต่อกฎหมาย (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)

(6) การนิรโทษกรรมตามร่างฯ ฉบับนี้มี 2 กรณี ได้แก่ การนิรโทษกรรมที่ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการตามร่างมาตรา 3 และการนิรโทษกรรมที่ไม่ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการตามร่างมาตรา 5 ซึ่งการนิรโทษกรรมตามร่างมาตรา 3 คณะกรรมการสามารถประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้ดำเนินการลบบข้อมูลประวัติอาชญากรรมได้ แต่การนิรโทษกรรมตามร่างมาตรา 5 มิได้กำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดต้องประสานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเห็นควรกำหนดให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ (สำนักงานศาลยุติธรรม)

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ให้บุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<ul style="list-style-type: none"> - ควรเป็นการกระทำที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองและทำให้เกิดความเสียหาย - ผู้ชุมนุมสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินของรัฐหรือเอกชนควรรับผิดชอบต่อการกระทำทางแพ่ง - ผู้ใดได้รับผลกระทบจากการชุมนุมควรได้รับสิทธิการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่ง - หากมีบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนจากผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม ควรมีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งได้ตามปกติ - เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินจากการกระทำ เช่น การชุมนุม ประท้วง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรนิรโทษกรรมทั้งหมด ให้ภาครัฐดูแลเอกชนและให้ความช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหาย - เนื่องจากเป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรนำกฎหมายนิรโทษกรรมมาปรับใช้ - ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่ผิดพลาดของหน่วยงานรัฐ ผู้เสียหายควรเรียกร้องจากหน่วยงานรัฐ - คดีทางการเมืองควรเป็นการฟ้องร้องของรัฐกับบุคคลไม่ใช่บุคคลกับบุคคลเพื่อลดความขัดแย้งของประชาชน - หากผู้ถูกนิรโทษกรรมได้กระทำการใดที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือร่างกาย ควรถูกฟ้องร้องคดีแพ่งด้วย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>เป็นต้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายควรได้รับการเยียวยา ชดใช้ค่าเสียหาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากภาคเอกชนไม่ได้ต้องการให้เกิดความเสียหายแก่ตนจึงควรได้รับการเยียวยา - เป็นการคุ้มครองสิทธิของเอกชนที่ได้รับความเสียหายและสามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ - กฎหมายนิรโทษกรรมไม่ควรตัดสิทธิความคุ้มครองของเอกชนที่ได้รับความเสียหาย - การนิรโทษกรรมทางการเมืองย่อมไม่กระทบถึงความรับผิดชอบทางแพ่ง - ทุกภาคส่วนรวมถึงภาคเอกชนสมควรจะได้รับความเป็นธรรมจากความเสียหายที่เกิดขึ้น - บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อน ควรมีสิทธิเรียกร้องความเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง - การนิรโทษกรรม หน่วยงานของรัฐไม่ควรมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่ง - เนื่องจากการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและการสร้างความยุติธรรมในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ แม้ว่าจะมีภาระทางการเงินและความซับซ้อนทางกฎหมาย และการรักษาความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกและลดอุปสรรคของประชาชนที่เดือดร้อน - เมื่อได้รับการนิรโทษกรรมแล้ว แต่ยังมีความเสียหายเกิดขึ้นกับบุคคลหรือองค์กรใด บุคคลหรือองค์กรนั้นควรได้รับการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น - ความผิดในหมวดนี้นับว่าเป็นความผิดที่เกี่ยวกับการทำลายทรัพย์สินซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว - เป็นการไกล่เกลี่ยระหว่างประชาชนกันเองไม่ให้ความบาดหมางต่อกันในอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> - หากผู้ได้รับการนิรโทษกรรมสร้างความเสียหายทางแพ่งจริงควรชดเชยค่าเสียหายให้องค์กรหรือหน่วยงานของภาครัฐตามค่าเสียหายจริงด้วย (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์) - การตัดสิทธิขององค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในกรณีที่การกระทำเกิดความเสียหายทางแพ่งแก่หน่วยงานดังกล่าวนั้น เนื่องจากความเสียหายของรัฐที่เกิดแก่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐล้วนกระทบต่อเงินภาษีประชาชน จึงควรได้รับการชดใช้เยียวยา (สำนักงานศาลยุติธรรม) - เป็นการรอนสิทธิของหน่วยงานราชการที่เป็นนิติบุคคล และเป็นเป้าหมายการโจมตีทำลายทรัพย์สินของกลุ่มการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วง ซึ่งถูกดำเนินคดีทำลายทรัพย์สินสินของเอกชน (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358) วางเพลิงเผาทรัพย์สิน (มาตรา 217) และที่สำคัญการกระทำผิดดังกล่าวสมควรมีการลงโทษทางอาญามีใช้ผลักเป็นความรับผิดชอบค่าเสียหายทางแพ่ง (สถาบันพระปกเกล้า)

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>- เนื่องจากการชุมนุมของประชาชนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เอกชนหรือคนทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐ</p> <p>- การรักษาความยุติธรรมสำหรับผู้เสียหาย การให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายช่วยให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดสามารถได้รับการชดเชยและความยุติธรรมไม่ทำให้ผู้เสียหายต้องสูญเสียสิทธิของตน</p> <p>- การส่งเสริมความรับผิดชอบ การรักษาสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดแม้ว่าจะได้รับการนิรโทษกรรมในทางอาญา แต่ยังคงต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง เป็นการลดความขัดแย้งและความไม่พอใจ</p> <p>- การให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายช่วยลดความขัดแย้งและความไม่พอใจในสังคม โดยเฉพาะจากผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำผิด</p> <p>- สิทธิพลเมืองย่อมมาพร้อมกับหน้าที่ ความเสียหายขององค์กรเอกชนควรได้รับสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามกระบวนการแพ่งตามปกติ</p> <p>- การกระทำของผู้ที่อาจได้รับการนิรโทษกรรมทำให้เกิดความเสียหายส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ ทรัพย์สิน ผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมจะต้องรับผิดชอบตามความเป็นจริง</p> <p>- บุคคลที่ได้รับผลกระทบ ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน เวลา ครอบครัว โอกาสในการประกอบอาชีพ สามารถเรียกร้องค่าเสียหายและได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้</p> <p>- การนิรโทษกรรมควรครอบคลุมเพียงคดีทางอาญา (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)</p> <p>- ความขัดแย้งที่นำมาสู่การชุมนุมทางการเมืองจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย เป็น</p>	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน หากการชุมนุมทางการเมืองส่งผลกระทบต่อและเกิดความเสียหายต่อเอกชนที่ไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ เอกชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาด้วยการเรียกค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำให้เกิดความเสียหาย เพราะถือเป็นบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่คู่กรณีในความขัดแย้ง จึงต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เห็นด้วยในหลักการที่จะให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำ ความผิด (สำนักงานศาลยุติธรรม) - ปฏิเสธว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) มีปรัชญาพื้นฐานที่สำคัญ คือ ผู้เสียหายต้องได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution) การชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญาโดยผู้กระทำผิดเป็นหนทางที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิด และเป็นหนทางที่สร้างสรรค์ในการควบคุมผู้กระทำผิดให้ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ในขณะเดียวกันนั้นก็เป็นการเปิดโอกาสที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายจะได้รับการฟื้นฟู การกำหนดให้บุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งจากการกระทำของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงสอดคล้องกับปฏิญญาข้างต้นในการกำหนดให้ผู้เสียหายที่ถูกละเมิดต้องได้รับการเยียวยาจากผู้กระทำผิด (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) - การที่บุคคลใดได้รับความเสียหายจากการกระทำของบุคคลตามมาตรา 5 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ถือว่าบุคคลนั้นถูกโต้แย้งสิทธิ 	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
<p>แล้ว บุคคลนั้นจึงขอที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ตามมาตรา 55 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การใช้สิทธิทางศาลในการเรียกร้องทางแพ่ง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่จะได้นิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว (กรมราชทัณฑ์)</p> <p>- เห็นด้วยโดยไม่มีความคิดเห็นเพิ่มเติม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)</p>	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- (1) ควรมีการพิจารณาและตรวจสอบอย่างรอบคอบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากการกระทำของบุคคลใด
- (2) ควรสืบหาต้นเหตุความเสียหายอย่างเป็นธรรมกับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินนั้น
- (3) ความเสียหายนั้นอาจมาจากการสลายการชุมนุม ผู้เสียหายควรเรียกร้องจากหน่วยงานรัฐ
- (4) ควรมีองค์กรภาครัฐเฉพาะทำหน้าที่ดูแลเยียวยาความเสียหายจากการชุมนุม
- (5) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนควรได้รับการชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งหลายกรณีไม่สามารถชดเชยเป็นตัวเงินได้แต่ก็ต้องให้มีการรับผิดชอบในสิ่งที่ภาครัฐได้กระทำลงไป
- (6) ภาครัฐต้องให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ได้รับ ความเสียหายจากการกระทำของผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม
- (7) บุคคลที่ถูกจำคุกโดยไม่ได้รับการประกันตัว แม้ว่ากระบวนการยุติธรรมยังไม่ถึงที่สุด บุคคลเหล่านั้นควรได้รับการเยียวยาในช่วงระยะเวลาที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมระหว่างถูกดำเนินคดี
- (8) ความเสียหายที่เกิดจากการปราบปรามการชุมนุมของหน่วยงานรัฐ ควรให้หน่วยงานรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ
- (9) การกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องเจ้าหน้าที่รัฐได้
- (10) การถูกต้องโทษหรือได้รับผลกระทบจากโทษย่อมทำให้ผู้นั้นเกิดความเสียหาย ควรได้รับการเยียวยา
- (11) ภาครัฐต้องบริหารจัดการรายจ่ายและใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าในการดูแลผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม เนื่องจากภาษีเป็นเงินที่รัฐจัดเก็บจากประชาชนด้วย

(12) องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ ควรดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายแทนผู้ที่ได้รับผลกระทบ

(13) การนิรโทษกรรมเฉพาะผู้ที่ไม่ใช้ความรุนแรงและสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่น ผู้ที่ใช้ความรุนแรงและสร้างความเสียหายไม่ควรได้รับการนิรโทษกรรม และต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

(14) บุคคลที่ถูกดำเนินคดีโดยรัฐควรได้รับการเยียวยาจากการกระทำที่ไม่ควรเป็นความผิดตั้งแต่แรก

(15) ผู้เสียหายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมควรได้รับสิทธิในการเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้น จากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการชุมนุมและการสลายการชุมนุมทุกกรณี

(16) การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

(17) การแสดงความเห็นอย่างเสรีเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แต่การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรพึงกระทำอย่างยิ่ง

(18) ผู้ใดกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ต้องรับการพิจารณาและตัดสินคดีตามกฎหมายปกติทั่วไป (สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)

(19) มาตรา 25 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)

(20) ในกรณีที่การกระทำผิดตามมาตรา 3 และ 5 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดความเสียหายทางแพ่งแก่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วให้ความรับผิดชอบทางแพ่งต่อหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นอันระงับสิ้นไปนั้น บรรดาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำความผิดที่จะได้นิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะตกเป็นภาระความรับผิดชอบของหน่วยงานใด ซึ่งกรณีนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภาครัฐมากเกินสมควร ก่อให้เกิดภาระต่อรัฐมากยิ่งขึ้น

อีกประการหนึ่ง ควรมีการยกเว้นสิทธิในการฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญาไว้สำหรับบุคคลที่ถือเป็นผู้เสียหาย ตามมาตรา 2 (4) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลตามมาตรา 28 (2) แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน เช่นเดียวกันการบัญญัติยกเว้นสิทธิในการดำเนินคดีทางแพ่งที่บัญญัติในร่างมาตรา 8 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ (กรมราชทัณฑ์)

8. ท่านเห็นว่าการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้หรือไม่ เพียงใด

(1) การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้มีศักยภาพที่จะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ในบางส่วน แต่การประเมินว่ามันจะช่วยให้มากน้อยเพียงใดต้องพิจารณาจากหลายปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่สนับสนุนการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

1) การลดความตึงเครียดและความขัดแย้ง : การนิรโทษกรรมสามารถช่วยลดความตึงเครียดในสังคม โดยการให้อภัยผู้ที่เคยกระทำความผิดในทางการเมืองและให้โอกาสพวกเขาเริ่มต้นใหม่

2) การสร้างบรรยากาศของการปรองดอง : การนิรโทษกรรมสามารถสร้างบรรยากาศของการปรองดองและความสามัคคีในสังคม โดยเฉพาะหากกระบวนการนิรโทษกรรมมีความโปร่งใสและยุติธรรม

3) การลดภาระของระบบยุติธรรม : การนิรโทษกรรมสามารถช่วยลดภาระของระบบยุติธรรม โดยการลดจำนวนคดีความทางการเมืองที่ต้องดำเนินการ

2. ปัจจัยที่อาจจำกัดการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

1) การไม่ยอมรับจากบางฝ่าย : การนิรโทษกรรมอาจไม่ถูกยอมรับจากบางกลุ่มหรือฝ่ายที่เห็นว่าการกระทำความผิดทางการเมืองควรถูกลงโทษ การไม่ยอมรับนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งใหม่

2) การขาดความยุติธรรม : หากการนิรโทษกรรมไม่ได้ถูกดำเนินการอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม อาจทำให้เกิดความรู้สึกไม่ยุติธรรมในหมู่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด

3) การละเลยปัญหาพื้นฐาน : การนิรโทษกรรมอาจเป็นเพียงการแก้ไขปัญหามิใช่การแก้ที่ต้นเหตุ หากไม่สามารถแก้ไขปัญหามิใช่พื้นฐานที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองได้ เช่น ความไม่เสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. การประเมินผล การประเมินว่าการนิรโทษกรรมจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินการในรายละเอียดดังนี้

1) ความโปร่งใสและเป็นธรรมของกระบวนการ : หากกระบวนการนิรโทษกรรมมีความโปร่งใสและยุติธรรม มีการรับฟังเสียงของทุกฝ่าย และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โอกาสที่มันจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ก็จะสูงขึ้น

2) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย : การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดและดำเนินการนิรโทษกรรมสามารถช่วยสร้างความยอมรับและความร่วมมือในการสร้างสันติภาพและความปรองดอง

3) การแก้ไขปัญหามิใช่พื้นฐานร่วมกัน : การนิรโทษกรรมควรมาพร้อมกับการแก้ไขปัญหามิใช่พื้นฐานที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้ง เช่น การปฏิรูปการเมือง การเสริมสร้างความเสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจ

สรุป การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้มีศักยภาพในการช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองแต่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความโปร่งใสและยุติธรรมของกระบวนการนิรโทษกรรม รวมถึงการแก้ไขปัญหามิใช่พื้นฐานของความขัดแย้งในสังคมอย่างรอบคอบและร่วมมือกันของทุกฝ่าย

(2) การนิรโทษกรรมช่วยให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออกโดยสันติอย่างสมควร ได้รับสิทธิและประโยชน์ที่เท่าเทียมและเป็นธรรม

(3) เพราะเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดพื้นที่สนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนอย่างมีอารยะต่อไป

(4) เป็นการสร้างความยุติธรรมให้แก่ภาคประชาชนตามที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยพึงมีและเปลี่ยนผ่านสู่สังคมที่ไม่ต้องใช้ชีวิตอยู่ภายใต้ความกลัว ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเป็นผลตกทอดจากยุคสมัยรัฐประหาร

(5) การนิรโทษกรรมจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีในสังคมมาอย่างยาวนาน เพราะความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้ด้วยการนำปัญหาขึ้นมาพูดคุยและแก้ไขร่วมกัน แต่ปัจจุบันผู้ที่หยิบยกปัญหาขึ้นมาพูดคุยกับถูกดำเนินคดีทางการเมือง ทำให้ปัญหาหลายอย่างถูกซุกไว้ใต้พรม ผู้เดือดร้อนก็จะยังไม่พอใจและออกมาเรียกร้อง ฝ่ายที่ไม่เดือดร้อนก็จะไม่เข้าใจปัญหา และในที่สุดก็จะเกิดความขัดแย้งอยู่ร่ำไป

(6) การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการสื่อสารและส่งสัญญาณได้ว่าการแสดงออกทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายทางความคิด ไม่ใช่สิ่งผิด และเกิดการยอมรับความเห็นต่างระหว่างกันได้ การที่มีพระราชบัญญัติออกมาจากหน่วยงานรัฐได้ แปลว่าสังคมและรัฐเห็นด้วยกับความแตกต่างซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองได้ไม่มากนักน้อย อีกทั้งทำให้ประชาชนมีความมั่นใจว่าตนสามารถแสดงออกทางความคิดเห็นต่อการเมืองและระบบการปกครองอย่างมีเสรีภาพ และทุกฝ่ายจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

(7) การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและบรรเทาความตึงเครียดทางการเมืองได้มาก เนื่องจากมีการครอบคลุมเรื่องโทษต่าง ๆ ที่ผู้ได้รับโทษจากเหตุผลทางการเมืองได้ประสบ อีกทั้งเป็นการกระทำของรัฐที่แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความคิดเห็นทางการเมืองอย่างไรหรือมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างจากที่รัฐพยายามควบคุมก็ไม่สมควรมีใครต้องรับโทษเพียงเพราะเห็นต่างกัน

(8) การนิรโทษกรรมประชาชนทุกฝ่ายรวมคดี มาตรา 112 จำเป็นและเร่งด่วนมากที่สุดในตอนี้ เพราะจะเป็นจุดเริ่มต้นของการคลี่คลายความขัดแย้งทางการเมืองควบคู่ไปกับการปรับระบบยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านเพื่อนำไปสู่การออกจากวงจรความรุนแรงทางการเมืองที่ประกอบไปด้วยการรับผิด ความจริงและการสร้างปรองดองในการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนกลับไปสู่ภาวะปกติ และเมื่อนิรโทษกรรมประชาชนผ่านเป็นกฎหมายแล้ว ควรจะสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านด้วย

(9) การนิรโทษกรรมเป็นหนทางเดียวที่จะนำความปกติคืนสู่สังคมอย่างแท้จริง ทุกคนควรมีโอกาสที่จะได้เริ่มต้นใหม่กับชีวิต ถ้าทิ้งใครไว้ข้างหลัง ความขัดแย้งก็จะยังคงอยู่ไม่ได้หายไปไหน

(10) ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเกิดจากการใช้อำนาจในทางมิชอบ มีการใช้นิติสงคราม การใช้กฎหมายกดดัน บังคับ ลิดรอนสิทธิของประชาชนมาตลอดหลายปี เป็นปัญหาเรื้อรังซึ่งนำไปสู่ปัญหาเชิงโครงสร้างที่อาจจะไม่ได้คลี่คลายทันทีหากมีการนิรโทษกรรม หากแต่เป็นจุดเริ่มต้นในการแสดงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดการใช้อำนาจเกินกว่าเหตุอย่างผิดปกติและไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นการกลับมาสู่บรรทัดฐานที่ควรเป็น คำนึงสิทธิเสรีภาพที่ควรได้ให้กับผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว

(11) ความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเพียงวาทกรรมที่มุ่งชี้ให้เห็นว่าสังคมไม่สงบในทางใดทางหนึ่ง เพื่อเป็นการเอื้อต่อการใช้อำนาจของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ในสังคมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเสมอ ดังนั้นแท้จริงแล้วความขัดแย้งทางการเมืองจะมีอยู่เรื่อยไป แต่การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยให้ไม่มีผู้ต้องแบกรับความผิดที่ไม่สมควรได้รับ เนื่องจากผู้กระทำผิดล้วนแต่ใช้สิทธิพลเมืองของตัวเองเท่านั้น

(12) การนิรโทษกรรมสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ค่อนข้างมากเพราะการที่นักกิจกรรมถูกลงโทษทางกฎหมายเพียงเพราะใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เที่ยงและไม่สมเหตุสมผลของการเมืองในประเทศไทยนี้ จึงเป็นการคืนความเป็นธรรมให้กับผู้ที่มีความคิดเห็นต่างทางการเมือง

(13) จะช่วยได้ ในระบบที่เป็นประจักษ์ต่อสังคมในประเทศและต่างประเทศต่อความเปลี่ยนแปลงจากการใช้สิทธิของประชาชน

(14) ช่วยแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองได้ อย่างน้อยผู้มีอำนาจจะไม่ลุแก่อำนาจของตน จะไม่มีการกลั่นแกล้งด้วยกฎหมายทางการเมืองกับผู้ที่อยู่ฝ่ายตรงข้าม

(15) ช่วยให้เกิดความเข้าใจกัน ถึงแม้ขัดแย้งแต่เข้าจะนำพาให้เกิดการพูดคุยแก้ปัญหา รับฟัง และความเจริญจะมาสู่ประเทศ สังคม และประชาชนแน่นอน

(16) ช่วยได้ ถือเป็นหนึ่งก้าวที่บ่งบอกว่า สิทธิและเสียง ในทางการเมือง หากขัดแย้งนั้นไม่ได้หมายถึงผิด ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะเลือก สิทธิที่จะพูด และกระทำ เพื่อจุดประสงค์ตน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี ความเป็นไป และความก้าวหน้าของประเทศที่ดี

(17) ช่วยได้ เพราะเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองมีความตึงเครียดจนถึงปัจจุบัน คือการที่ประชาชนรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นและเคลื่อนไหวทางการเมือง เนื่องจากมีผู้ที่ได้รับโทษจากข้อกฎหมายที่มีขอบเขตคลุมเครืออยู่มาก

(18) คดีทางการเมืองส่วนใหญ่มีเหตุผลเพียงเพื่อต้องการขจัดขั้วความคิดฝั่งตรงข้ามของผู้ที่มีอำนาจในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากยังไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่ถูกเล่นงานทางการเมืองแล้ว ก็หมดสิ้นหนทางที่จะแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ต่อไปในอนาคต

(19) ช่วยได้มาก เพราะที่ผ่านมามีการใช้กฎหมายเพื่อเล่นงานผู้เห็นต่างทางการเมืองมากกว่าการรักษาเจตนารมณ์ของกฎหมาย สายตาประชาชนหม่มากมองว่าใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรม และยังทำให้เกิดความริ้วฉานลงลึกในสังคม

(20) ช่วยได้ไม่มากก็น้อย เพราะเป็นการแสดงถึงความเปิดกว้างในการออกความเห็น ไม่ว่าจะคิดต่างกันหรือคิดทางเดียวกัน อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเป็นระบบประชาธิปไตยและเป็นระบบการเมืองที่ดี และถึงแม้ความขัดแย้งจะยังมีอยู่แต่ก็ไม่ควรเป็นสาเหตุให้ผู้ที่แสดงออกทางการเมืองต้องถูกจำคุก

(21) มีผลดีแน่นอน แต่อาจจะไม่เกิดในทันทีทันใดและในระยะแรกที่คนอาจให้ความสนใจกันเป็นอย่างมาก อาจทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ขัดกับค่านิยมของสังคมการเมืองไทยอยู่บ้าง แต่เวลาผ่านไปจนประชาชนชินและรัฐจัดการได้เป็นระเบียบก็จะทำให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นระบบได้มากยิ่งขึ้น

(22) หากกฎหมายฉบับนี้ออกมาจะต้องมีทั้งฝ่ายที่พอใจและไม่พอใจเนื่องจากมีผู้ได้ประโยชน์ก็จะมีผู้เสียประโยชน์จากกฎหมาย แต่สิ่งที่จะเห็นได้ชัดคือความร้อนแรงต่าง ๆ ในเชิงการเคลื่อนไหวทางการเมืองจะคลายตัวลงเป็นอย่างมาก

(23) เมื่อนิรโทษกรรมประชาชนผ่านเป็นกฎหมายแล้ว ควรจะสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านด้วย เพื่อพาสังคมไทยออกจากวงจรความรุนแรงทางการเมือง ซึ่งมีหลักการสำคัญ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความจริง และความปรองดอง

(24) แก้ได้ ต้องนิรโทษกรรมอย่างเสมอภาคกันทุกฝ่าย เพื่อลดความขัดแย้ง ปัญหาการเมืองที่ผ่านมามีหลายปัจจัย มีข้อครหาว่าดำเนินคดีอย่างไม่ยุติธรรม หากแก้ปัญหาเฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะยิ่งตอกย้ำความอยุติธรรมและเพิ่มความตึงเครียดในข้อขัดแย้ง เชื่อว่าการนิรโทษกรรมทุกฝ่ายรวมมาตรา 112 ไม่รวมเจ้าหน้าที่รัฐ จะสามารถแก้ปัญหาทางการเมืองไทยได้

(25) แก้ได้ เพราะการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้เปรียบเสมือนการคืนสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นเหมือนการแสดงออกว่ารัฐรับฟังประชาชนและเสียงของประชาชนมีความหมายและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศ เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดความรุนแรงของความขัดแย้งได้มาก

(26) ได้ อย่างน้อยก็เป็นทำให้สิทธิเสรีภาพ และพื้นที่แก่คนที่ต้องการแสดงออกทางการเมือง และแก้ไขกฎหมาย บางมาตราเพื่อระบุขอบเขตและบทลงโทษให้เหมาะสมกว่านี้ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความเท่าเทียม และความเคารพกันและกันมากกว่านี้

(27) การนิรโทษกรรมประชาชนจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนมากที่สุดในตอนนี้ แต่สิ่งนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการคลี่คลายความขัดแย้งทางการเมือง และคืนความเป็นปกติให้กับประชาชน ในอนาคตหลังการนิรโทษกรรมควรมีมาตรการอื่นเพื่อให้ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านด้วย เช่น การเยียวยาผู้เสียหายจากความรุนแรงโดยรัฐหรือผู้ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี การนำเจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้ความรุนแรงกับประชาชนมารับผิด ฯลฯ

(28) กฎหมายถูกต้องอยู่แล้ว แต่ความขัดแย้งเกิดจากนักการเมืองทั้งนั้น ในการพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในที่สาธารณะได้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะทำให้กระบวนการความขัดแย้ง

ทางการเมืองที่ดำเนินมามากกว่า 20 ปี ยุติลงได้ ไม่ควรมีใครต้องติดคุกหรือมีประวัติอาชญากรรมเพียง เพราะการชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ต้องนิรโทษประชาชนทันที และเพื่อให้ประเทศ มีหลักประชาธิปไตย หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม ที่จะเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมี สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง

(29) การนิรโทษกรรมควรเป็นขั้นตอนเบื้องต้นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดทาง การเมือง โดยการลบล้างความผิดและความรับผิดชอบของผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทาง การเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองในอดีต และเสริมสร้างภาพลักษณ์การแสดงออกได้อย่างเสรีใน แบบสากล เมื่อเรามีมาตรฐานที่ทัดเทียม ย่อมไม่เกิดการเปรียบเทียบกับนานาประเทศ เมื่อไม่เกิดการ เปรียบเทียบ ประเด็นปัญหาเรื่องดังกล่าวก็ลดลงไปส่วนหนึ่ง

(30) การนิรโทษกรรมจะช่วยให้ประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกลับไปใช้ชีวิต เป็นปกติได้เร็วขึ้น และภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพกว่านี้ ปรับเปลี่ยนระบบตุลาการให้มีความยุติธรรมต่อประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อที่สังคมไทยจะได้ไม่ต้องตกอยู่ ในวังวนความรุนแรงทางการเมืองอีก

(31) ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยนั้น โดยเนื้อแท้แล้วไม่ใช่ความขัดแย้ง ที่เกิดจากแนวคิดที่แตกต่าง แต่เกิดจากการตักตวงโอกาสและผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยอาศัยหน้ากาก ของการบริหารบ้านเมือง ดังนั้น การนิรโทษกรรมจะไม่ได้เปลี่ยนเนื้อแท้ใด ๆ ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็ นบุคคลที่ได้รับการนิรโทษกรรม หรือบุคคลที่ "ยืนอยู่ตรงข้าม" ผู้ได้รับการนิรโทษกรรม แต่การนิรโทษกรรม ครั้งนี้ จะทำให้ภาพลักษณ์ทางการเมืองต่างประเทศดีขึ้นอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในยุค สมัยที่เราเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

(32) ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติอันเป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนไม่มี ระยะเวลาที่สิ้นสุด เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นเหตุให้ประเทศไทยถูกแซ่แข่งไม่พัฒนา รวมทั้งประเทศชาติล่าหลัง ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนและมิตรประเทศทั่วโลก

(33) ช่วยแก้ปัญหาได้มากและสามารถจับต้องได้ การนิรโทษกรรมประชาชนในคดี ทางการเมืองจะเป็นการเริ่มต้นใหม่ของการเมืองที่มีความยึดโยงกับประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ ประชาชนยังคงมีความหวังกับระบบยุติธรรม การบริหารประเทศ และทัศนคติของผู้บริหารบ้านเมือง และ ทำให้ความขัดแย้งบรรเทาลงได้

(34) ตลอดหลายปีที่ผ่านมา การลงโทษจำคุกกับผู้เห็นต่างเป็นหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งยังคงมีอยู่ไม่รู้จัก ถ้าหากการนิรโทษกรรมประชาชนผ่านเป็นกฎหมาย และสามารถสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านได้ เชื่อว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการคลี่คลายความ ขัดแย้งทางการเมืองไม่มากนักน้อย และทุกคนควรได้รับโอกาส

(35) สามารถช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ โดยเป็นการส่งเสริม ประชาธิปไตย เนื่องจากการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการคืนสิทธิและเสรีภาพให้ผู้เห็น

ต่างที่ได้รับโทษอย่างไม่เป็นธรรม เป็นสัญญาณที่แสดงถึงการเปิดรับและการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเสรี

(36) การนิรโทษกรรมประชาชนอาจทำให้คนบางกลุ่มเกิดความไม่พอใจ แต่เมื่อคำนึงถึงการที่ประชาชนที่ถูกลิดรอนสิทธิจากการแสดงออกทางการเมืองแล้วนั้น ย่อมสำคัญกว่าความไม่พึงพอใจของคนบางกลุ่ม และที่ผ่านมา มีประชาชนที่ได้รับความไม่ยุติธรรมจากการแสดงออกทางการเมือง และคดีทางการเมืองอยู่จริง ดังนั้น จึงควรมีการนิรโทษกรรมประชาชนไม่ว่าอย่างไรก็ตาม เพราะสิทธิ เสรีภาพ และความปลอดภัยของประชาชนนั้นสำคัญที่สุด ความขัดแย้งทางการเมืองต้องแก้ไขด้วยการกำหนดโทษสูงสุดและลงโทษอย่างรวดเร็วต่อนักการเมืองที่จู่โจมประกายความขัดแย้ง

(37) ช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองได้ เนื่องจากประชาชนคนทั่วไปย่อมมีสิทธิร่วมชุมนุมเพื่อเรียกร้องต่อรัฐให้ทำหน้าที่ หรือแก้ไขสิ่งที่เป็นประชาชนเห็นว่าเป็นปัญหากับประเทศ (โดยที่การชุมนุมเหล่านั้นไม่ได้มีผู้มีอำนาจของรัฐอยู่เบื้องหลังหรือให้การสนับสนุน)

(38) ช่วยได้มาก เนื่องจากการลงโทษผู้แสดงความเห็นแบบปัจจุบันส่งผลให้ประชาชนเกิดความกลัวในการแสดงความคิดเห็น เกิดเป็น Echo chamber ของความเห็นในรูปแบบเดียว ซึ่งผู้ที่อยู่ภายในไม่ได้คิดวิเคราะห์สิ่งนั้นอย่างแท้จริง นำพาไปสู่ความคิดที่ไม่ได้ตกตะกอน และการถกเถียงอันไม่สร้างสรรค์ในอนาคต

(39) ช่วยแน่นอน ความเห็นต่างเป็นแค่ความคิด เหมือนเชียร์บอลพรีเมียร์ลีกชอบทีมไหนก็เชียร์ทีมนั้น หากอยู่ในเมืองแมนเชสเตอร์แต่เชียร์อาร์เซนอล ไม่เชียร์แมนยูฯ ต้องเข้าคุกก็เกินเหตุ

(40) อาจจะไม่แก้ไขไม่ได้ทั้งหมด แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการสร้างบรรยากาศทางการเมืองให้เอื้อต่อการพูดคุยเจรจากัน

(41) อาจจะไม่แก้ปัญหาคือความขัดแย้งได้ แต่ต้องควบคู่ไปกับการแก้รัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย ยึดโยงประชาชนเป็นหลัก

(42) แก้ได้ แต่ไม่ทั้งหมดเพราะความขัดแย้งเกิดจากความเห็นต่างทางการเมือง ปัญหาทางการเมืองควรแก้ในสภา ประชาชนเลือกตัวแทนไปแก้ปัญหาเหล่านี้อยู่แล้ว ขอเพียงเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่ของตนโดยไม่เลือกข้าง เห็นหัวประชาชนบ้าง ความขัดแย้งก็จะลดลง

(43) การเห็นต่างทางการเมืองเป็นเรื่องปกติในสังคมมนุษย์ ปัญหาคือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การดำเนินคดีกับผู้เห็นต่างทางการเมืองทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองรุนแรงยิ่งขึ้น และการนิรโทษกรรมก็เป็นเพียงการช่วยคลี่คลายความขัดแย้งทางการเมืองเพียงจุดหนึ่งเท่านั้น หากต้องการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งทางการเมือง สิ่งสำคัญคือรัฐต้องไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด มอบความยุติธรรม ปฏิบัติต่อประชาชนทุกฝ่ายตามหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย รับฟังความเห็น ยอมรับความจริงและความผิดพลาด

(44) การแก้การนิรโทษกรรมนั้นจะทำให้ประเทศนี้เป็นประเทศประชาธิปไตยได้มากยิ่งขึ้น ประชาชนสามารถถอดความเห็นของตัวเองได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกังวลว่าการแสดงความคิดเห็น

ของตนจะส่งผลให้ตัวเองต้องต้องรับโทษจำคุกหรือไม่ อย่างไรก็ตามการแสดงความเห็นต่าง ๆ ต้องมีความสุภาพและไม่เป็นการใส่ร้ายผู้อื่นเช่นกัน หากเป็นดังที่กล่าวการดำเนินการตามกฎหมายจึงเป็นเรื่องสมควร

(45) การกระทำความผิดมาตรา 112 เป็นคดีอาญา ไม่ใช่คดีการเมือง การร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้เพราะไม่เกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด

(46) การขัดแย้งทางการเมืองไม่สามารถแก้ไขโดยร่างใด ๆ ต้องแก้ไขที่บุคคล หรือองค์กรที่ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาประเทศไทยโดยใช้อำนาจหรือช่องว่างในข้อกฎหมายรักษาประโยชน์ของตนเอง

(47) การนิรโทษกรรมไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ เนื่องจากจะทำให้ในภายภาคหน้า เกิดการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายอยู่เช่นเดิม ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองจะมีความรุนแรงขึ้นได้ โดยมีการขอนิรโทษกรรมโดยอ้างถึงการนิรโทษกรรมครั้งนี้

(48) ไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ เพราะแต่ละคนมีความเห็นที่ต่างกัน ประกอบกับพฤติกรรมและความคิดบางคนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ยังไงก็มีความขัดแย้งอยู่แล้ว แต่ทำไมควรมีใครโดนคดีเพราะแค่เห็นต่างกับรัฐบาล

(49) การนิรโทษกรรมไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ トラบใดที่นักการเมืองและผู้สื่อข่าว ยังตีกระแสอยู่เพราะฝ่ายที่ต้องการโน้มน้าวทางการเมือง ไม่ยึดหยุ่น และไม่ฟังอีกฝ่ายเสมอมา

(50) ไม่น่าจะช่วย トラบที่ยังมีการให้ข้อมูลที่ไม่จริง บิดเบือน เพื่อประโยชน์ของกลุ่มตน ไปยังผู้อ่อนด้อย เพื่อสร้างกระแสที่กลุ่มตนต้องการได้อยู่

(51) ไม่มาก トラบเท่าที่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ยังมีผู้มีอำนาจและนายทุน เบื้องหลังชักใยนักการเมืองอยู่

(52) ไม่สามารถยุติความขัดแย้งทางการเมืองได้เลยเพราะตราบได้ที่ประชาชนยังได้รับข้อมูลข่าวสารที่แต่ละฝ่ายใส่ร้ายป้ายสีกันอีกทั้งการทำหน้าที่ของสื่อไม่เป็นกลางและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

(53) ไม่เห็นด้วยว่าการนิรโทษกรรมจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในทางตรงกันข้ามกับคิดว่าจะเพิ่มความขัดแย้งด้วยซ้ำ เพราะบ่อยครั้งที่การกระทำหลาย ๆ อย่างของผู้เห็นต่างได้ส่งผลกระทบต่อบุคคลจำนวนมากโดยเฉพาะในแง่ของความรู้สึก และหากความรู้สึกที่ได้รับการกระทบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอาจนำมาซึ่งการปะทะกันระหว่างประชาชนด้วยตนเองได้ในที่สุด อีกนัยหนึ่งการนิรโทษกรรมในครั้งนี้เป็นการทำเพื่อบุคคลบางกลุ่มให้สามารถจับจ้วงละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ได้ จึงยอมรับไม่ได้ในเรื่องนี้

(54) พระราชบัญญัตินี้จะไม่ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ที่ไม่ควรถูกดำเนินคดีทางการเมืองได้รับความยุติธรรมจากการนิรโทษกรรม การไม่บังคับใช้กฎหมายกับประชาชนที่แสดงออกทางการเมือง และรับฟังความคิดเห็น เป็นหนทางที่จะช่วยลดความขัดแย้ง

(55) พระราชบัญญัตินี้ไม่ควรถูกนับว่าเป็นปัจจัยในการลดความขัดแย้ง แต่พระราชบัญญัตินี้เป็นการคืนสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมกับการเมือง นักการเมืองหรือรัฐบาลไม่มีสิทธิเอากฎหมายมาดัดประชาชนของตัวเองไม่ให้เห็นแสดงออกในสิ่งที่ตัวเองไม่อยากจะยิน

(56) การนิรโทษกรรมจะเป็นการส่งเสริมความรุนแรง และความขัดแย้งทางการเมืองให้รุนแรงยิ่งขึ้น เพราะจะเป็นการทำให้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ ทำอะไรก็ได้ เดี่ยวก็มีคนพยายามมานิรโทษกรรมให้เอง บ้านเมืองก็จะถอยหลังเป็นยุคแห่งความป่าเถื่อนที่กฎหมายไร้ซึ่งความหมายใด ๆ

(57) ความขัดแย้งทางความคิดเป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่ไม่ปกติคือการลงโทษผู้ที่มีความคิดเห็นต่างว่าทำให้เกิดความขัดแย้ง การนิรโทษกรรมตามร่างราชบัญญัตินี้ อาจไม่ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง แต่เชื่อมั่นว่าจะช่วยให้เกิดการถกเถียงในสังคมมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สังคมก้าวไปข้างหน้าได้

(58) ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะต่างฝ่ายยังยึดติดกับความเชื่อในอุดมคติของตนเอง และมองอีกฝ่ายนั้นเป็นเหตุแห่งปัญหา ดังนั้น ควรบังคับใช้กฎหมายที่มีให้เข้มแข็ง ตรงไปตรงมาก็ได้อยู่แล้ว เพียงแต่ฝ่ายที่เสียประโยชน์อย่างไรเสียก็ไม่พอใจ

(59) การนิรโทษกรรมประชาชนเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อนำไปสู่การสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน แม้จะไม่ใช้สิ่งที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุของความขัดแย้ง แต่ก็ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้บุคคลที่ถูกดำเนินคดีด้วยสาเหตุทางการเมืองได้รับความยุติธรรมและได้รับการปล่อยตัวไม่ว่าอยู่ฝ่ายไหนของความขัดแย้งก็ตาม

(60) มีแนวโน้มว่าไม่สามารถแก้ไขได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเราคำนิ่งเพียงแค่ว่าจะแก้ความขัดแย้ง เราจะไม่สามารถดำรงความถูกต้องและเที่ยงธรรมไว้ได้ โดยส่วนตัวแล้ว สังคมที่ตั้งมั่นอยู่เพียงแค่ว่าจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยไม่สามารถยอมรับความจริงอันถูกต้องได้ ถือเป็นความล้มเหลวและความเสื่อมถอยของสังคมโดยแท้จริง

(61) หากยังมีบุคคลที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง กระทำการคอร์รัปชันเมื่อทำความผิดแล้วไม่ยอมรับผิด คิดจะทำลายสถาบันหลักของชาติ ก็ยังคงไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้

(62) การเคารพสิทธิ และรับฟังเสียงความคิดที่แตกต่าง คือวิธีทำความเข้าใจและอยู่ร่วมกันซึ่งกันและกัน ทั้งที่ถูกและที่ผิด ต่างต้องสื่อสารและทำความเข้าใจซึ่งกันและกันรวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร วิธีการ แนวคิด การปิดกั้นไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสดงออกซึ่งความคิด วิธีการ สิ่งที่ต้องการ ความเดือดร้อน หรืออุดมการณ์ต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ การสื่อสารและรับฟังสิ่งที่แตกต่างทั้งถูกและผิดคือวิธีทำความเข้าใจเพื่ออยู่ร่วมกัน โดยไม่จำเป็นจะต้องทำร้ายหรือทำลายคนที่คิดเห็นแตกต่าง

(63) การกล่าวหาทุกวันนี้ทำเพื่อลดความกล้าในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ดูจากการดำเนินคดีที่รวดเร็วมากกว่าคดีที่รุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อร้ายแรงกว่าบุคคลอื่นมาก การรับฟังเสียงประชาชนมากขึ้น จะช่วยแก้ปัญหาได้ดีกว่าการฟังเสียงนายทุน ผู้มีอำนาจเป็นหลัก

(64) ถ้ายกเลิกโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดทั้งหมดที่ถูกลงโทษ ก็จะช่วยให้อำนาจเปิดรับความเห็นต่างโดยไม่ตกอยู่ภายใต้การใช้อำนาจกดทับของฝ่ายอำนาจนิยม ผู้มีอำนาจต้องมีความอดทนอดกลั้นต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ได้ ไม่ใช่ใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงคนไปทั่วจนกลายเป็นสังคมแห่งความกลัวและไม่นำพาไปสู่การตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างรัฐกับประชาชน **(สรุปความคิดเห็นจากเว็บไซต์)**

(65) การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อปลดปล่อยการกระทำที่เป็นความผิดอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองให้แก่ประชาชนทุกฝ่าย เพื่อลดปมแห่งความขัดแย้ง และบรรเทาความบาดหมางของคนในชาติ อันจะนำไปสู่โอกาสในการสร้างความสามัคคีและร่วมมือกันสร้างประโยชน์เพื่อประเทศชาติต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนที่มีความปรารถนาดีต่อชาติ ได้เริ่มต้นใหม่อันจะทำให้ประเทศชาติสามารถเดินหน้าต่อไปได้ แต่เนื่องจากการนิรโทษกรรมเป็นการลดปมความบาดหมางและบาดแผลทางใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การนิรโทษกรรมจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเท่านั้น ดังนั้นการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง จะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอันเป็นสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้งและการแสดงออกทางการเมืองที่ปรากฏด้วย

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสถานะคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งอาจเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 6 **(สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)**

(66) ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมารับฟังความเห็นนี้ยังขาดความชัดเจน อาจจะมีได้เป็นการแก้ไขปัญหา หากแต่จะนำไปสู่การสร้างปัญหาใหม่เพิ่มขึ้น หรือนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ระบุว่าสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบันซึ่งอาจไม่สะท้อนภาพของความเป็นจริง เนื่องจากในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดการใช้สิทธิชุมนุมสาธารณะให้ชัดเจน เหมาะสมและสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้ว ดังนั้น หากบุคคลใช้สิทธิการชุมนุมโดยสงบและปราศจากย้อมได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย แต่หากเป็นการชุมนุมโดยฝ่าฝืนกฎหมายก็ไม่สามารถอ้างสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวได้ **(สำนักงานอัยการสูงสุด)**

(67) ความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองเป็นเรื่องปกติในสังคม และการชุมนุมทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่พึงทำได้ภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญ ในสังคมประชาธิปไตย ความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองสามารถจัดการได้ด้วยกลไกประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง การให้

เสรีภาพแก่สื่อมวลชน และการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง หากมุ่งแต่จะนำกฎหมายมาใช้จัดการ โดยเฉพาะหากมีการปรับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ไม่ได้สัดส่วน และไม่คำนึงถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิมนุษยชน ความขัดแย้งทางการเมืองย่อมมีโอกาสลุกลามจนกลายเป็นความริ้วฉานและแตกแยกในสังคม การนิรโทษกรรมในกรณีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอาจช่วยลดความขัดแย้งลงได้ แต่พึงกระทำด้วยความระมัดระวังภายใต้หลักการสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน และควรให้สังคมเชื่อมั่นในความเป็นกลางของผู้ที่จะชี้ขาดเกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่ายนิรโทษกรรมตามร่างฯ **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

(68) การนิรโทษกรรม เป็นหลักคิดในทางกฎหมายมหาชน หมายถึงการลี้มทางกฎหมายหรือการยกเว้นความผิดและลบล้างความผิดที่ได้กระทำ ทำให้ผู้กระทำไม่ถูกดำเนินคดีหรือถูกปล่อยจากการควบคุมตัวหากเป็นกรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษแล้ว ตลอดจนอาจถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยได้รับคำพิพากษาว่ากระทำความผิดมาก่อน โดยปกติจะใช้การนิรโทษกรรมกับความผิดทางการเมืองซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์และขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อหาทางออกและสร้างระบบยุติธรรมให้แก่ผู้เห็นต่าง ซึ่งการนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้มีหลักประกันใด ๆ ที่จะรับรองได้ว่าผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรมไปแล้ว จะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก แต่การจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้นต้องพิจารณาถึงมูลเหตุจูงใจแห่งความขัดแย้งว่าได้ถูกแก้ไขอย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายแล้วหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนปัญหาของความขัดแย้งได้รับการแก้ไขแล้วหรือไม่ อย่างไร **(กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)**

(69) การนิรโทษกรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ เนื่องจากในร่างมาตรา 3 และ 5 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดฐานความผิดให้ครอบคลุมความผิดที่ผู้ถูกดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองได้มากขึ้น เนื่องจากในความผิดบางฐานความผิดที่ถูกนำไปใช้ดำเนินคดีกับประชาชนยังเป็นที่กังขาของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อเป็นการคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งและทำให้ประเทศไทยกลับสู่สภาวะปกติ การปลดเปลื้องคดีความทางการเมืองจะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน และคืนความยุติธรรมให้ประชาชน **(กรมราชทัณฑ์)**

(70) ไม่สามารถช่วยได้เลย เพราะกฎหมายนิรโทษกรรมมีข้อเสียคือไม่อาจแก้ไขความขัดแย้งในระยะยาวเพราะเป็นการทอดทิ้งผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว และการนิรโทษกรรมจะไม่ทำให้ผู้กระทำผิดหรือสังคมเกิดกระบวนการเรียนรู้จากความผิด (วุฒิสภา ต้นไชย และคณะ 2555) ในขณะที่ Dziedzic & Yam (2019) ที่อธิบายถึงการนิรโทษกรรมที่ใช้ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงได้ให้ความเห็นว่าการนิรโทษกรรมนั้นเป็นเครื่องมือสร้างความสงบในระยะสั้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับวุฒิสภา ต้นไชย และคณะ (2555) อีกทั้งยังบ่งชี้ถึงเงื่อนไขการใช้การนิรโทษกรรมคือระหว่างที่เกิดเหตุเพื่อจูงใจ

ผู้กระทำผิดไม่ให้ถ้อยคำหรือกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้ บริบทของความขัดแย้งทางการเมืองและการชุมนุมทางการเมืองในประเทศไทยได้ล่วงเลยเงื่อนไขเวลาดังกล่าวมาแล้ว **(สถาบันพระปกเกล้า)**

(71) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจจะช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ในระดับหนึ่ง โดยการทำให้บุคคลที่ถูกดำเนินคดีทางการเมืองพ้นจากความผิดที่เกิดจากการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยเกิดขึ้นในมิติที่ซับซ้อนกว่านั้น โดยส่วนหนึ่งมาจากการไม่สามารถติดตามนำเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงหรือการสลายการชุมนุมที่ได้กระทำไปเกินกว่าเหตุ รวมถึงดำเนินปฏิบัติการทางทหารและตำรวจโดยใช้กำลังโดยไม่ชอบมาดำเนินคดีอย่างถูกต้อง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการนิรโทษกรรมทางการเมืองไว้ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งตราบิตที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาดำเนินคดีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก็จะนำมาสู่ปัญหาความขัดแย้ง **(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)**

9. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

(1) ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมประชาชน พ.ศ. .... ที่เสนอมารับฟังความคิดเห็นอาจซ้ำซ้อนและก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการทางกฎหมาย สมควรที่จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ กฎหมายเกี่ยวกับการนิรโทษกรรมในลักษณะนี้ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเข้าสู่สภาในขณะนี้ มีหลายฉบับที่ซ้ำซ้อนกัน ในที่สุดแล้วอาจจะต้องพิจารณาโดยกรรมาธิการชุดเดียวกัน ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับการนิรโทษกรรมในขอบเขตเรื่องเดียวกันนี้ คาดว่าจะอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วหรือในอนาคตอันใกล้นี้ ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดเคยให้ความเห็นถึงความไม่ชัดเจนและปัญหาของร่างกฎหมายแล้ว จึงเห็นควรให้กลับไปทบทวนหลักการของร่างกฎหมายดังกล่าว **(สำนักงานอัยการสูงสุด)**

(2) มีข้อสังเกตตามร่างมาตรา 11 เนื่องจากการนิรโทษกรรมตามร่างฯ ฉบับนี้มี 2 กรณี ซึ่งหากเป็นการนิรโทษกรรมโดยไม่ผ่านคณะกรรมการตามร่างมาตรา 5 ศาลสามารถดำเนินการตามร่างมาตรา 11 ได้ทันที แต่หากเป็นการนิรโทษกรรมโดยคณะกรรมการตามร่างมาตรา 3 กรณีดังกล่าวยังไม่แน่ชัดว่าจะให้ศาลพิพากษายกฟ้องหรือมีคำสั่งจำหน่ายคดีเมื่อใด กล่าวคือ จะให้ศาลดำเนินการได้ทันทีเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับโดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาของคณะกรรมการ หรือจะให้ศาลดำเนินการได้เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลยหรือผู้ต้องขังเข้าข่ายที่จะได้รับนิรโทษกรรม ทั้งนี้ หากให้ศาลดำเนินการได้ทันทีเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องหรือมีคำสั่งจำหน่ายคดีและปล่อยตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังไปในระหว่างมีการพิจารณาของคณะกรรมการโดยร่างฯ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ ระหว่างปล่อยตัว จึงมีข้อสังเกตว่า หากในที่สุดคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยหรือผู้ต้องขังดังกล่าวเข้าข่ายที่จะได้รับนิรโทษกรรมก็เท่ากับต้องมีการติดตามนำตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวไปมาดำเนินคดีหรือรับโทษอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับเจ้าพนักงานในการติดตามตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังกลับมา ร่างฯ จึงอาจกำหนดให้การปล่อยตัวตามมาตรานี้เป็นการปล่อยชั่วคราวจนกว่าคณะกรรมการจะมีคำวินิจฉัย และเพื่อให้มั่นใจว่า

จะตามตัวจำเลยหรือผู้ต้องขังได้อาจกำหนดให้มีการตั้งเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว แต่เงื่อนไขที่กำหนดต้องไม่เกินกำลังความสามารถหรือฐานะที่จำเลยหรือผู้ต้องขังจะปฏิบัติตาม และไม่พึงกำหนดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างจำเลยหรือผู้ต้องขังด้วยกัน **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

(3) เมื่อคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนได้มีการออกคำวินิจฉัยและออกประกาศคณะกรรมการแล้วตามร่างมาตรา 3 แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ควรมีการกำหนดสิทธิในการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนไว้ด้วย ในกรณีที่บุคคลไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยนั้นของคณะกรรมการ และมีข้อสังเกตถึงกรณีอำนาจในการร้องขอหรือเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามร่างมาตรา 3 วรรคสาม แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2541 หรือไม่ เนื่องจากเป็นการขอให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อหน่วยงานรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น **(กรมราชทัณฑ์)**

ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) คือกระบวนการและกลไกที่มุ่งคลี่คลายความขัดแย้งในสังคมที่เพิ่งพ้นจากระบอบเผด็จการและผ่านการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างความยุติธรรมและความปรองดองอย่างมีเหตุผล โดยมีหลักการสำคัญคือเรื่องความรับผิดชอบ (Accountability) ความจริง (Truth) และความปรองดอง (Reconciliation) ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การชดเชยเยียวยาเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิ การค้นหาความจริงอย่างรอบด้านแล้วเปิดเผยความจริงนั้นแก่สังคม การปฏิรูปองค์กรที่มีส่วนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างกลไกป้องกัน และท้ายที่สุดคือการนิรโทษกรรม เพื่อลบล้างความผิดให้แก่ผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในปัจจุบันสืบเนื่องมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2549 โดยการชุมนุมและแสดงออกทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลบ่อยครั้ง ผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือแสดงออกทางการเมืองโดยบริสุทธิ์จำนวนมากถูกจับกุมและดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญา ทั้งยังนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านอำนาจรัฐโดยไม่สงบจากการรัฐประหาร สร้างความเสียหายต่อระบบนิติรัฐและประชาธิปไตย แต่ด้วยการชุมนุมและแสดงออกเหล่านี้ เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองโดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี และเป็นกระบวนการหนึ่งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น แม้ว่าการแสดงออกดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย แต่ผู้กระทำผิดมิได้มีเจตนาชั่วร้าย การดำเนินคดีกับบุคคลข้างต้นอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวมเพราะเป็นการบั่นทอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครอง และเป็นการตอกย้ำความขัดแย้งในสังคม อีกทั้งผู้ถูกดำเนินคดีล้วนเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัวด้านการเมือง เนื่องจากโอกาสที่ประเทศกลับมาสู่การเลือกตั้งและรัฐบาลมีที่มาจากประชาชน จึงควรมีการนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดทางการเมืองเพื่อส่งเสริมสิทธิพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย รักษาคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิทางการเมืองให้สังคมไทยมีความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาประเทศต่อไป จึงจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายนี้

2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 34 วรรคหนึ่ง บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

มาตรา 50 (1) บุคคลมีหน้าที่ พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ/ข้อตกลงหรือความตกลงระหว่างประเทศ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ข้อ 2 วรรค 1. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพและประกันแก่ปัจเจกบุคคลทั้งปวงภายในดินแดนของตนและภายใต้เขตอำนาจของตนในสิทธิทั้งหลายที่รับรองไว้ในกติกานี้โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

ข้อ 21 สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารและข้อคิดผ่านสื่อใด และโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน

ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการชุมนุมและการสมาคมโดยสันติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

สอดคล้องกับข้อ 4.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เนื่องจากการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้แสดงความคิดเห็นหรือผู้ชุมนุมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนกล้ามีส่วนร่วมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย นำไปสู่การมีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

สอดคล้องกับข้อ 4.8 กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค เนื่องจากการนิรโทษกรรมเป็นหนึ่งในกลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ และเอกชน และเป็นการลดทอนโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็นแก่ประชาชนที่ไม่ได้กระทำความผิดในสิ่งที่มีความผิดในตัวเอง (mala in se)

3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

การตรากฎหมายเพื่อนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ชุมนุมและผู้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นหนทางหนึ่งในการบรรเทาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีมาตั้งแต่ปี 2549 เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนมากกระทำความผิดในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด (mala prohibita) มิได้มีความชั่วร้ายในจิตใจ เพียงแต่มีเจตนาที่จะแสดงความคิดเห็นหรือจุดยืนทางการเมืองเพื่อการพัฒนาของชาติบ้านเมืองเท่านั้น หากสามารถลดบรรเทาความขัดแย้งลงได้ย่อมนำไปสู่ความพยายามในการแก้ไขปัญหาโดยสันติ อันจะนำมาซึ่งความปรองดองและสมานฉันท์ในสังคม

การนิรโทษกรรมสำหรับการกระทำทางการเมืองยังแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนไม่ใช่เรื่องที่ผิด จึงเป็นการส่งเสริมโดยอ้อมให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น กล่าวที่จะเรียกร้องรัฐบาลให้ดำเนินการไปตามความต้องการ หรือเรียกร้องถึงความยุติธรรมในสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนย่อมเป็นเสาหลักหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และแข็งแรง เพื่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน

4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. ประมวลกฎหมายอาญา
3. พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558
4. พระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

5.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

สังคมที่มีความขัดแย้งสูงและไม่มีวิธีการแก้ปัญหาโดยสงบย่อมนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางการเมืองและรัฐบาลที่ขาดเสถียรภาพ จึงเป็นปัจจัยลบต่อความเชื่อมั่นและการลงทุนทางเศรษฐกิจด้วย แต่การนิรโทษกรรมทางการเมืองช่วยบรรเทาความขัดแย้งในสังคม ช่วยสร้างสังคมที่เป็นเอกภาพมากขึ้น การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลย่อมเป็นไปโดยต่อเนื่อง สม่าเสมอ นักลงทุนและผู้ประกอบการจึงกล้าลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจของประเทศจึงพัฒนาได้ดีขึ้น

5.2 ผลกระทบต่อสังคม

การนิรโทษกรรมทางการเมืองเป็นจุดเริ่มต้นของการลดความขัดแย้งในสังคม เนื่องจากผู้คนในกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ไม่อาจทำความเข้าใจกันได้ หากเพื่อนร่วมอุดมการณ์ของตนยังต้องโทษอยู่ หรือตนเองยังมีโอกาสถูกลงโทษได้ การนิรโทษกรรมจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีความคิดเห็นแตกต่างกันทำความเข้าใจกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ และพยายามแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง เป็นการนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้เพื่อนำไปสู่สังคมที่สงบเรียบร้อย ประชาชนมีความสมานฉันท์กันได้

5.3 ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการกำหนดให้นิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสถานะคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยที่การพระราชทานอภัยโทษเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ การเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 6 หรือขัดต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567

5.4 ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การนิรโทษกรรมแก่ผู้ชุมนุมและผู้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการแสดงให้เห็นที่ประชาคมโลกเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือการชุมนุม เป็นประเทศที่ยอมรับความหลากหลายและความเห็นต่างทางการเมือง และเป็นประเทศที่ยึดถือหลักการและคุณค่าทางประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับอารยประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน การนิรโทษกรรมจึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในสายตาโลก

6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption Risk Assessment)

6.1 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

มี ไม่มี

6.2 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบอนุมัติ อนุญาต

มี ไม่มี

6.3 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

มี ไม่มี

6.4 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีการออกกฎหมายลำดับรอง

มี ไม่มี

6.5 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายไม่ครอบคลุม

มี ไม่มี

6.6 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายคลุมเครือซ้ำซ้อน หรือขัดกัน

มี ไม่มี

6.7 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายกำหนดโทษ

มี ไม่มี

7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาตอนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

มี ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อกำหนดให้ดุลยพินิจแก่คณะกรรมการนิรโทษกรรมประชาชนในการวินิจฉัยการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมืองที่สมควรได้รับการนิรโทษกรรม เนื่องจากการพิจารณาว่ากระทำความผิดใดเป็นการกระทำที่มีมูลเหตุมาจากการเมืองหรือไม่นั้นต้องพิจารณาทั้งวิสัยและพฤติการณ์ของผู้กระทำ ประกอบกับการนิรโทษกรรมนั้นเป็นข้อยกเว้นกฎหมายอาญา จำเป็นต้องตีความอย่างเคร่งครัด เมื่อเป็นการพิจารณาที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัย และเป็นการใช้ดุลยพินิจเท่าที่จำเป็นและพอสมควรตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและการอำนวยความสะดวกในสังคม จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ

8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

มี ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

การดำเนินการตามกลไกของร่างพระราชบัญญัตินี้ต้องมีการใช้ดุลยพินิจเพื่อวินิจฉัยคดีที่เข้าข่ายจะได้รับนิรโทษกรรม และเสนอมาตรการเยียวยาบุคคลที่ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคืนความยุติธรรมให้สังคมและประชาชน ซึ่งสมควรมีผู้แทนจากสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีความยึดโยงกับประชาชนทั้งเรื่องความชอบธรรมและความรู้สึกของประชาชนและผู้แทนจากเหตุการณ์ชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งจะมีความเข้าใจสภาพทางการเมืองและสถานการณ์ในขณะนั้น

ประกอบกับการดำเนินการดังกล่าวเป็นกรณีที่จะดำเนินการเพียงชั่วคราว จึงจำเป็นจะต้องให้มีระบบคณะกรรมการเพื่อดำเนินกระบวนการนิรโทษกรรมไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมายาวนาน คืนความยุติธรรมให้ประชาชน

9. บทกำหนดโทษ

- ไม่มี
- โทษทางอาญา
- โทษทางปกครอง
- โทษปรับเป็นพินัย
- โทษอุปรกรณ์

ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมายทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2567

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร